

Et år uden ændringer i folkeskoleloven – uddannelserne i folketingsåret 2010–2011

Af Signe Holm-Larsen

Folkeskoleforliget lod vente på sig	136
Specialundervisningens ressourceforbrug fortsat højt	143
De private skolers nej til en udliciteret folkeskole	145
For mange igennem gymnasiet på halv billet?	148
Også erhvervsuddannelserne under pres	153
Professionsuddannelserne – Et underfrankeret projekt?	155
Universiteterne – fusioner og administratitit	159
Andre lovforslag og beslutningsforslag 2010-11	165

Efter den borgerlige regerings 28 ændringer af folkeskoleloven, siden den tiltrådte i 2001, må folketingsårets vigtigste hændelse siges at være, at der *ikke* blev foretaget ændringer i folkeskoleloven i dette år, på trods af regeringens ønske om at udmønte 360-graders-eftersynet og regeringsudspillet *Faglighed og frihed* fra december 2010 lovgivningsmæssigt. Mere herom i afsnittet om folkeskolen.¹

Karakteristisk for året har bl.a. været ministerrokaden i foråret 2011. Den medførte også et skift på undervisningsministerposten. Tina Nedergaard (V) trak sig 8. marts 2011, dvs. samme dag, som Birthe Rønn Hornbech blev fyret som integrationsminister.² Hendes begrundelse var, at da der alligevel skulle ske en ministerrokade, ønskede hun af private årsager at udtræde af regeringen. Tina Nedergaard nåede således at være undervisningsminister i lige over et år – fra 23. februar 2010 til 8. marts 2011. Rokaden gjorde den tidligere skatteminister Troels Lund Poulsen (V) til undervisningsminister, mens Peter Christensen (V) blev ny skatteminister. Minister for udviklingsbistand Søren Pind (V) fik udvidet sit område som minister for udviklingsbistand og blev også minister for flygtninge,

¹ Se også *Uddannelseshistorie 2010* s. 126-32.

² Borsen.dk 8.3.2011.

indvandrere og integration, mens kulturminister Per Stig Møller (K) også blev kirkeminister. SF kaldte Troels Lund Poulsen en "hovsaløsning" og et ubeskrevet blad inden for uddannelsespolitikken og fandt, at "Tina Nedergaard har været meget styret af Statsministeriet og Finansministeriet, og hun har derfor ikke i tilstrækkelig grad været i stand til at sætte en dagsorden".³ Danmarks Lærerforening (DLF) hilste den nye undervisningsminister velkommen med ønsket om, at han kunne skabe samling om skolen. DLF's næstformand Stig Andersen udtalte, at Danmarks Lærerforening havde store forventninger til samarbejdet, da Tina Nedergaard tiltrådte som minister, men da folkeskolepolitikken allerede var fastlagt, fik hun ikke ret meget manøvrerum: "Hun havde en meget bunden opgaven. Og den måde, hun afbrød forhandlingerne om et partnerskab på, viste, at man ikke reelt var parat til en dialog". Også Socialdemokraternes uddannelsesordfører Christine Antorini fandt det problematisk, at den nye undervisningsminister ikke tidligere havde beskæftiget sig med uddannelsespolitik, og hun håbede, at han "vil bestræbe sig på at få skabt et bredt politisk samarbejde om folkeskolen, for det er noget, der indtil nu har haltet gevaldigt under den nuværende regering". Troels Lund Poulsen (V) så selv mere positivt på sine virkemuligheder og havde ved overtagelsen af ministerposten allerede prioriteret folkeskolen som sin vigtigste opgave.⁴ At uddannelsespolitik aldrig havde været hans spidskompetence, var han selv den første til at indrømme ved præsentationen i Undervisningsministeriet, men han mente sig til gengæld i stand til at opnå resultater. Hans første seks måneder i ministerstolen bragte imidlertid ikke et folkeskoleforlig i hus.

Ganske mange af de fremsatte lovforslag fra årets lovprogram i folketingssamlingen 2010-11 er blevet realiseret, men den forventede folkeskolereform er ikke imellem dem. Ved folketingsårets udgang var forlig endnu ikke indgået, og lovforslag derfor ikke fremsat.⁵ Forslaget, der ifølge lovprogrammet skulle have været fremsat i anden halvdel af februar 2011, skulle bl.a. følge op på 360-graders eftersynet af folkeskolen, herunder regeringens læseløfte, og på kommuneaftalen for 2011 om specialundervisning. Men man ventede forgæves. I stedet fremsatte oppositionen et forslag til folketingsbeslutning, B 97.⁶ Forslaget gik ud på at styrke en internationalisering af folkeskolen ved at åbne for internationale linjer, hvor undervisningen kan foregå på engelsk i flere fag, ved at etablere afgangsprøve i andre fremmedsprog end engelsk, tysk og fransk, ved øget brug af it og so-

³ Folkeskolen.dk 8.3.2011.

⁴ Folkeskolen.dk 8.3.2011.

⁵ Se <http://www.stm.dk/publikationer/SkriftligDel10/index.html#Undervisningsministeren>.

⁶ B 97 Forslag til folketingsbeslutning om *internationalisering af folkeskolen*. Fremsat 30.3.2011 af Christine Antorini (S), Leif Lahn Jensen (S), Pernille Vigsø Bagge (SF), Nanna Westerby (SF), Marianne Jelved (RV), Margrethe Vestager (RV), Morten Østergaard (RV), Johanne Schmidt-Nielsen (EL). Ved 1. behandling 10.5.2011 henvist til udvalg.

Uddannelsesudvalgets sammensætning 2010-11

*Uddannelsesudvalgets sammensætning
ved nedsættelsen 5.10.2010*

*Uddannelsesudvalgets sammensætning
ved samlingens slutning*

Nr.	Navn	Parti	Navn	Parti
1	Per Bisgaard	V	Per Bisgaard	V
2	Britta Schall Holberg	V	Britta Schall Holberg	V
3	Ulla Tørnæs	V	Ulla Tørnæs	V
4	Anne-Mette Winther Christiansen	V	Peter Juel Jensen	V
5	Troels Christensen	V	Troels Christensen	V
6	Marlene Harpsøe	DF	Marlene Harpsøe	DF
7	Hans Kristian Skibby	DF	Hans Kristian Skibby	DF
8	Rasmus Jarlov	KF	Charlotte Dyremose	KF
9	Villum Christensen	LA	Villum Christensen	LA
10	Christine Antorini	S	Christine Antorini	S
11	Carsten Hansen	S	Carsten Hansen	S
12	Kim Mortensen	S	Kim Mortensen	S
13	Kirsten Brosbøl	S	Hüseyin Arac	S
14	Pernille Vigsø Bagge	SF	Pernille Vigsø Bagge	SF
15	Nanna Westerby	SF	Nanna Westerby	SF
16	Marianne Jelved	RV	Marianne Jelved	RV
17	Johanne Schmidt-Nielsen	EL	Johanne Schmidt-Nielsen	EL

*Stedfortrædere ved nedsættelsen
5.10.2010*

*Stedfortrædere ved
samlingens slutning*

Nr.	Navn	Parti	Navn	Parti
1-5	Sophie Løhde	V	Sophie Løhde	V
	Peter Juel Jensen	V	Anne-Mette Winther Christiansen	V
6-7	Martin Henriksen	DF	Martin Henriksen	DF
6-7	Karin Nødgaard	DF	Karin Nødgaard	DF
8	Jørgen S. Lundsgaard	KF	Daniel Rugholm	KF
8-9	Erling Bonnesen	V	Erling Bonnesen	V
10-13	Bjarne Laustsen	S	Bjarne Laustsen	S
	Per Husted	S	Per Husted	S
14-15	Pernille Frahm	SF	Pernille Frahm	SF
	Karsten Hønge	SF	Karsten Hønge	SF
16	Anne Marie Geisler Andersen	RV	Nadeem Farooq	RV
17	Leif Lahn Jensen	S	Leif Lahn Jensen	S

Formand: Rasmus Jarlov (KF)

Næstformand: Marlene Harpsøe (DF)

Formand: Charlotte Dyremose (KF)

Næstformand: Marlene Harpsøe (DF)

ciala medier i internationaliseringsøjemed, ved udarbejdelse af en samlet strategi for fremmedsprog på alle uddannelsesniveauer, ved styrkelse af læreruddannelsens internationale dimension og ved øget udbud af International Baccalaureate (IB). Forslaget blev ved 1. behandlingen henvist til Uddannelsesudvalget for at kunne indgå i forligsforhandlingerne.

Når et folkeskoleforlig lod vente på sig, skyldtes det bl.a., at valgrygter huserede kraftigt i foråret 2011, jf. f.eks. tv-duellen om folkeskolen ved årets begyndelse mellem statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) og Villy Søvndal (SF); den kom ironisk nok mest til at handle om de kameler, begge havde måttet sluge umiddelbart før.⁷ Lars Løkke Rasmussen havde lige måttet droppe ideen om at fjerne loftet på 28 elever i klassen, mens Villy Søvndal var vendt på en tallerken i forhold til de nationale test, som han, for at blive enige med Socialdemokraterne, på sit partis vegne havde accepteret indtil evalueringen i 2013. Søvndal måtte i det spørgsmål opføre en æggedans, fordi store dele af hans bagland – med kommentatoren Jacob Fuglsangs allusion til Bertel Haarders vredesudbrud for åben tv-skærm kort tid før – “hader test med samme heftighed, som Bertel Haarder hader at blive afbrudt, når han spiser risengrød”.⁸

Valget, der først blev udskrevet 26. august 2011 til afholdelse 15. september, bragte regeringsflertallet til fald, men genoplivede mange skolepolitiske diskussioner, herunder også muligheden for at gå op til gruppeeksamen, der blev afskaffet i 2006.⁹ Forslaget, der var det første konkrete politiske resultat af en netop indgået samarbejdsaftale mellem Konservative og de Radikale, var dog begrænset til tværfaglige sammenhænge, så studerende fra forskellige uddannelser, f.eks. læreruddannelsen og pædagoguddannelsen skal kunne gå til gruppeeksamen sammen, men ikke studerende inden for samme uddannelse. Formand for de Lærerstuderendes Landskreds (LL) Tobias Holst kunne “godt se ideen med at genindføre gruppeeksamen”, men fandt den tværfaglige begrænsning uhensigtsmæssig. Kort efter fulgte partiet Venstre op, idet Lars Løkke Rasmussen bekendtgjorde, at “vi står ved det, vi gjorde i 2006, men vi ønsker også at være et parti, der tager pejling af, hvad der er tidens udfordring [...] det er jo det, der gør, at vi nu renoncerer på synspunktet om gruppeeksamen”. Ifølge partiets uddannelsesudspil skal gruppeeksamen genindføres for ungdomsuddannelser og videregående uddannelser med et loft på halvdelen af alle eksamener i et studium.

⁷ Politiken 21.12.2010.

⁸ Jakob Fuglsang er uddannelsespolitisk redaktør ved dagbladet Politiken. Om valgets resultater se næste års artikel.

⁹ Politiken 1.9. og 7.9.2011 og folkeskolen.dk 1.9.2011.

Året bragte pr. 1. marts 2011 endnu en af Undervisningsministeriets stadigt hyppigere forekommende omstruktureringer, denne gang på initiativ af departementschefen Sophus Garfiel, og med et betydeligt antal fyringer og omrokeringer i sit kølvand. Af særlig interesse for denne artikels læsere er formentlig, at uddannelsesspørgsmål herefter er samlet i Uddannelsesstyrelsen, der har ansvar for alle ministeriets uddannelser. Styrelseschef blev Lars Mortensen, der er uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet i 1977. Han begyndte sin karriere i Undervisningsministeriet i 1980 som fuldmægtig og har tidligere bl.a. været chef for Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte og afdelingschef i Undervisningsministeriets departement. Rokaden medførte bl.a. en nedlæggelse af Skolestyrelsen, som siden sin oprettelse i 2006 med knap 20 medarbejdere var øget til over 60 ansatte ved nedlæggelsen. Selvom styrelsen i sit korte liv fik tilføjet nye opgaver, kan forøgelsen vel alligevel bedst karakteriseres som vokseværk. At driften af prøver og test m.v. i 2006 blev udskilt til Skolestyrelsen fra ministeriet, mens lovgivningsarbejdet blev fastholdt her, har ikke været problemløst, så det kan hurtigt vise sig arbejdsbesparende at få tilbageført prøver og eksamen, så drift og lovgivning igen bor under samme tag. Samtidig blev UNI•C udvidet til at fungere som et samlet "datavarehus" for alle uddannelser og fik nyt navn, nemlig "Danmarks It-center for Uddannelse og Forskning".¹⁰ Alt i alt betyder ministeriets omstrukturering en øget djøficering og færre medarbejdere med rødder i hverdagens folkeskole.

Et tiltag, der kan få stor betydning for udviklingen af den kommunale sektor, er det nye frikommuneforsøg 2012-16 med ni frikommuner. Det kan give en vigtig strømpil for, hvilken retning skoleudviklingen eventuelt kan tage, når den borgerlige regering på et tidspunkt genvinder magten. Alene de ansøgninger blev godkendt, der faldt inden for den borgerlige regerings politiske målsætninger, og som ikke krævede fravigelse af grundlovsbestemmelser, EU-regler eller retssikkerhedsregler. De udvalgte frikommuner får automatisk ja, når de gerne vil bruge et forsøg, som allerede er godkendt i andre kommuner. I alt 21 kommuner søgte om at komme med i ordningen, hvoraf de 13 ønskede fravigelse fra bestemmelser på folkeskoleområdet. Det gør folkeskolen til det næststørste forsøgsområde efter beskæftigelsesindsatsen.¹¹ Det aktuelle frikommuneforsøg er primært inspireret af frikommuneforsøget 1985-93, der på uddannelsesområdet afprøvede de nye styrelsesregler pr. 1. januar 1990, hvor skolestyrelsesreglerne blev lagt ind i sektorlovene og skolestyrelsesloven ophævet.¹²

¹⁰ Undervisningsministeriets pressemeddelelse 5.7.2011.

¹¹ De ni udvalgte frikommuner er Fredensborg, Fredericia, Gentofte, Gladsaxe, Odense, Odsherred, Vejle, Vesthimmerland og Viborg. Indenrigs- og Sundhedsministeriets pressemeddelelse 7.4.2011, jf. www.sum.dk

¹² Projektet blev iværksat efter svensk forbillede og gav med hjemmel i den stadig gældende frikommunelov (lovbekendtgørelse nr. 583 af 31. august 1989) adgang til at fravige den gældende

Siden da har der ikke været gennemført tilsvarende forsøg. Dog har regeringen i samarbejde med KL og Danske Regioner fra 2008, hvor den kommunale strukturreform fra 2007 var på plads, gennemført den såkaldte udfordringsret som et led i regeringens såkaldte afbureaukratiseringsprogram.¹³ Regeringens intentioner med indførelsen af udfordringsretten var angiveligt at afprøve andre administrative procedurer, som man kunne trække på i det lovforberedende arbejde. Ændringer foretages imidlertid ikke altid i selve loven, det kan undertiden være tilstrækkeligt at ændre på bekendtgørelsesniveau – og bekendtgørelsesændringer kan gennemføres uden at skulle turen om ad Folketinget. Udfordringsret og holddannelse var derfor emnet for et åbent samråd 1. december 2010 indkaldt af Pernille Vigsø Bagge (SF). Med tanke på holddannelsesbestemmelserne, som var et af de kontroversielle punkter i forligsforhandlingerne, ønskede hun be-lyst, om ændringer i folkeskolen via udfordringsretten ville kunne realiseres uden om forligskredsen om folkeskoleloven.¹⁴ Tina Nedergaard (V) oplyste her, at der ikke er en fast praksis for, at forsøgsansøgninger skal drøftes med folkeskolefor-lygskredsen, men at forligskredsen orienteres, når ansøgninger imødekommes. I 2011 fik 409 skoler i 58 kommuner via udfordringsretten dispensation fra kravet om elevplaner.¹⁵ Formand i Skolelederforeningen Anders Balle betegnede det

lovgivning på en række nærmere angivne områder. For hvert frikommuneforsøg godkendtes et regulativ om forsøget og de regler i lovgivningen, som frikommunen ønskede fraveget. Ved frikommuneprojektet 1985-93 udnævntes i alt 30 ud af landets dengang 271 kommuner og seks af de 14 amtskommuner til hhv. frikommuner og friamtskommuner. Der gennemførtes i alt cirka 400 forsøg, heraf 150 på skole- og fritidsområdet. Ikke mindst folkeskolens styrelse tiltrak sig interesse, og frikommuneforsøgene på folkeskoleområdet i perioden 1985-88 fik stor betydning som vejvisere for tilpasning af tilsyns- og styrelsesbestemmelserne på skoleområdet. Af de 11 frikommuneforsøg om ændringer af skolekommissionen omhandlede de seks en egentlig nedlæg-gelse. Samtidig var det i tidens debat ofte blevet fremført, at skolenævnene ikke havde beføjelser nok, og fem af frikommunerne ønskede da også forsøgsprojekter om dette tema. Dette resulterede i skiftet fra skolenævn til skolebestyrelser. Da styrelsesloven blev ophævet i 1989 og folke-skolens styrelsesregler i første omgang indføjet i folkeskoleloven som kapitel 5a med §§ 39 a-i, blev skolekommission, skolenævn, lærerråd og fælleslærerråd derfor afløst af de nye strukturer skolebestyrelse, pædagogisk råd og fælles rådgivende organer. Se også S. Holm-Larsen: "Styring, kontrol og kvalitet – tilsyn med undervisning og prøver på realeksamensniveau 1959-2010" i *Realskolen gennem 200 år – kundskaber og erhvervsforberedelse* s. 290-91.

¹³ Med udfordringsretten har man kunnet søge om dispensation fra gældende regler og afprøve nye måder at gøre tingene på, f.eks. med hensyn til elevplaner, kvalitetsrapporter, prøver, valgfag og holddannelse – alt sammen under forudsætning af, at formålet med lovgivningen var opfyldt. Med hensyn til elevplanen søgte og fik de fleste skoler dispensation fra bestemmelsen om, at samtlige fag skal omtales i elevplanen, og med hensyn til kvalitetsrapporten, at den skulle udarbejdes hvert andet år i stedet for hvert år. Der blev i første runde til Undervisningsministeriet indsendt 104 ansøgninger, hvoraf 68 drejede sig om elevplaner og 15 om kvalitetsrapporter, og 96 blev imødekommet. Se også S. Holm-Larsen: "Puljestyring og udfoldelsesmuligheder" i *Uddannelseshistorie 2009* s. 121-24.

¹⁴ Nyheder fra uvm.dk 1.12.2010 og SkolelederNyt nr. 16 2.12.2010.

¹⁵ folkeskolen.dk 1.9. og 5.9.2011.

som “en stille protest mod bureaukratiet” og håbede, at “politikerne har tænkt sig at lære af erfaringerne, så intentionen om afbureaukratisering ikke ender med at blive merbureaukratisering”. Forældreorganisationen Skole og Forældre var ikke uventet imod dispensationerne, idet landsformanden Benedikte Ask Skotte erklærede sig “lodret imod at skrotte elevplanerne”, som hun fandt var “den eneste skriftlige tilbagemelding om vores børn, som forældrene kan bruge til noget”, og hun foreslog derfor, at skolebestyrelserne skal inddrages, inden en skole får lov til at slippe for elevplanerne.

Alt efter iagttagers faglige og politiske ståsted kan der anes nogle røde tråde i det nye frikommuneforsøg, som set i relation til regeringsoplægget *Faglighed og frihed* udviser nogle – måske ikke særligt forunderlige – sammenfald med ønskerne hos de udvalgte kommuner. Det gælder f.eks. spørgsmål som øget holddannelse og øget inklusion. Ser man situationen med medarbejderøjne, kan man med Danmarks Lærerforening frygte, at frikommuneforsøget åbner for megaklasser på over 28 elever, ikke af lyst, men som en spareforanstaltning – også selv om regeringen i december 2010 trak forslaget om at ophæve det maksimale klasse-loft tilbage. Aktuelt kan kommunernes stramme økonomiske situation i 2011 på flere måder minde om 1980’ernes, ikke mindst fordi statens greb om kommunernes handlefrihed efter manges mening i dag er strammere end nogensinde. Det bliver også af den grund spændende at følge, hvilke ændringer der i 2016 bliver det endelige resultat af frikommuneforsøget, og hvilke lovmæssige bindinger der herefter skal tages livtag med. Meget tyder på, at der kan forventes afgørende ændringer af klassebegrebet, ikke mindst på folkeskolens ældste klassetrin, hvor holddannelser af forskellig art vil træde i stedet for den mere stabile gruppedannelse, som den traditionelle klasse – på godt og ondt – er udtryk for. Hertil kommer forskellige former for fravigelse fra bestemmelsen om, at bestået læreruddannelse er den eneste uddannelsesadgang til at kunne undervise i folkeskolen. Begge ændringer vil være ganske afgørende brud med den danske enhedsskole, der har været et samfundsmål op igennem 1900-tallet. Man kan så – alt efter politisk ståsted – reflektere over, om motiverne til disse ændringer overvejende er pædagogisk eller økonomisk begrundede. Der er under alle omstændigheder al mulig grund til i den kommende tid tæt at følge for det første den offentlige debat om konkretisering af projekternes ansøgningsområder og for det andet, hvad der konkret bliver givet tilladelse til at afprøve.

Det skal også lige nævnes, at 2011 var overenskomstår. Forhandlingerne gik som sædvanlig trægt i begyndelsen, men der kom senere mere skub i forhandlingerne, og 11. marts 2011 blev der indgået aftale mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation om læreroverenskomsten.¹⁶ Resultatet blev en nulløsning uden generelle lønstigninger i 2011, men med en forventet stigning på 1,7

¹⁶ SkolelederNyt 26.1.2011.

procent pr. 1. april 2012. Både lærerne og alle øvrige faggrupper stemte ja til OK-11 umiddelbart efter.¹⁷

Politisk set har uddannelsesområdet således været ude for ganske stærke rykninger i det forløbne år. Uddannelsesdebatten har været både hidsig og konstant, men de konkrete resultater har været få.

Folkeskoleforliget lod vente på sig

Forlig eller valgkamp – det har været det gode spørgsmål hele foråret 2011. Efter sidste års såkaldte 360 graders eftersyn af folkeskolen var ændringer i folkeskoleloven annonceret i den forløbne folketingssamling, og folkeskolen fik da også høj prioritet i statsministerens tale ved folketingets åbning oktober 2010.¹⁸ Lovforslaget lod imidlertid, som indledningsvis omtalt, vente på sig, uanset at det i årets lovkatalog var fastsat til fremsættelse i anden halvdel af februar 2011.

Et vigtigt initiativ ved udgangen af 2010 var offentliggørelsen af reformoplægget *Faglighed og frihed – regeringens udspil til en bedre folkeskole* med syv mål for folkeskolen og 19 konkrete initiativer. De syv mål, der som forventet bl.a. omfattede en udbygning af Fælles Mål, en revision af tilsynsbestemmelserne, herunder en udskiftning af kvalitetsrapporten med en resultatrapport, stramninger i udgifterne til specialundervisning, øgede muligheder for holddeling, herunder en satsning på talentgruppen, samt ændringer i læreruddannelsen med hensyn til faglighed og længde, havde i forskelligt omfang været drøftet i offentligheden før fremlæggelsen. Regeringsudspillet blev ikke overraskende fulgt op af Skolerådets årlige formandsberetning med en række konkrete anbefalinger, herunder at der indføres to sæt nationale læringsmål: basislæringsmål og almene læringsmål. Basislæringsmålene skal sikre opfyldelsen af 95 procent-målsætningen om gennemførelse af en ungdomsuddannelse, mens de almene læringsmål skal tydeliggøre, hvad midtergruppen af alle elever skal lære. Skolerådets udmelding her fik uddannelsesredaktør Jacob Fuglsang til at udnævne rådets formand Jørgen Søndergaard til “landets uofficielle undervisningsminister”.¹⁹

Næste skridt efter regeringsudspillet blev så forhandlinger med forligspartierne bag folkeskoleloven om konkrete ændringsforslag til folkeskoleloven, men det var op ad bakke i forhold til oppositionen.²⁰ Også de politiske ungdomsorganisationer var utilfredse og mente, at de mange valgrygter bremsede folkeskolereformen.²¹ “Forhandlingerne om et løft af folkeskolen står stille, fordi politikerne har

¹⁷ Folkeskolen.dk 28.3.2011.

¹⁸ Om 360 graders eftersynet se *Uddannelseshistorie 2010* s. 126-132. Se også SkolelederNyt nr. 14 5.10.2010, Undervisningsministeriets pressemeddelelse 8.12.2010 og Skolerådets pressemeddelelse 4.5.2011.

¹⁹ Politiken 5.5.2011, 1. sektion s. 2.

²⁰ Folkeskolen.dk 8.12.2010.

²¹ Berlingske 15.2.2011, 1. sektion, s. 6.

travlt med at promovere sig selv op til det kommende folketingsvalg”, lød meldingen fra Venstres Ungdom (VU) og Danmarks Socialdemokratiske Ungdom (DSU), der gik sammen med Danske Skoleelever for at vise vej for en bred aftale om folkeskolen. Danmarks Lærerforenings formand Anders Bondo Christensen havde svært ved genkende ministerens beskrivelse af forløbet i partnerskabet og fandt regeringens tavshed “nærmest larmende”.²² Venstres uddannelsesordfører, Anne-Mette Winther Christiansen, og Socialdemokraternes ordfører på området, Christine Antorini, var enige om nødvendigheden af et bredt forlig på området, men stærkt uenige om, hvem der bar ansvaret for, at forhandlingerne trak i langdrag, mens de Konservative erklærede sig klar til at bryde forliget, hvis Socialdemokraterne blev for “svære at forhandle med”.

Foråret 2011 holdt forligskredsen bag skolen pause på grund af udskiftning på ministerposten, men den mødtes igen 12. april 2011 – for første gang med Troels Lund Poulsen (V) for bordenden.²³ Der var stadig store knaster, selvom man ifølge Christine Antorini (S) var enige om mange emner, f.eks. inklusion, it- og læseløft. Skønt Troels Lund Poulsen (V) tidligere havde tilkendegivet, at netop offentliggørelsen af de nationale test var en afgørende mærkesag for ham, åbnede han kort efter forhandlingernes genoptagelse 26. april 2011 alligevel mulighed for, at de enkelte skolers resultater ikke skulle offentliggøres.²⁴ Hans kursskifte vakte glæde hos Christine Antorini (S), som håbede, at aftalen om folkeskolen dermed rykkede tættere på. Men sådan kom det ikke til at gå, og det egentlige formål med hans udmelding var måske også snarere at presse Socialdemokraterne til at indgå i reelle forhandlinger. En komplicerende faktor var bl.a., at folkeskoleudspillet blev foreslået finansieret af reduktion i SU’en til hjemmeboende elever og studerende, så også den bredere SU-forligskreds skulle være enig. Og hverken SF, Socialdemokraterne eller de Radikale ville være med. Heller ikke regeringens forslag om ophævelse af folkeskolelovens elevtalsloft på 28 elever vakte glæde, hverken hos Dansk Folkeparti eller oppositionen, så allerede 11 dage efter lanceringen af regeringens skoleudspil besluttede statsministeren at trække denne del af forslaget tilbage. Oppositionen svarede i øvrigt med at udsende egne uddannelsesudspil, de Radikale med *Vores skole* og S og SF med *En ny start for folkeskolen*.²⁵

Betydelig politisk interesse knyttede sig i årets løb til, hvordan regeringen havde brugt eller måske snarere ikke brugt vedtagne puljer. Uro om det højt profilerede læseområde, hvor Lars Løkke Rasmussen i februar 2010 havde lovet at til-

²² Folkeskolen.dk 18.10.2010.

²³ Folkeskolen.dk 12.4.2011.

²⁴ Danskekommuner.dk 29.4.2011.

²⁵ Se <http://www.radikale.dk/public/upload/Filer/Udpspil/RVVoeresSkole2010.pdf> og <http://socialdemokraterne.dk/default.aspx?func=blockpage.view&id=716111&menuID=716116&menuAction=select&topmenuID=688037>.

føre 150 mio. kr. årligt, fik Morten Østergaard (RV) til at stille et § 20-spørgsmål til undervisningsministeren om, hvor mange penge der egentlig var “udbetalt fra den læsefond, som blev oprettet i forbindelse med bankpakken”, og om ministeren var “tilfreds med, hvordan læsefonden fungerer, og den hast, hvormed pengene kommer ud at arbejde?” Troels Lund Poulsen (V) måtte hertil svare, at der endnu ikke var udbetalt penge herfra, hvad han begrundede med sammenbruddet i forligsforhandlingerne.²⁶ Den lange ventetid på midlerne fra læsefonden fik Danmark Lærerforening til at reagere med et forslag om at samle alle skolens parter til en national indsats for, at flere kommer til at læse bedre.²⁷ Projektet “Vi læser for livet”, der er finansieret af foreningen med 5 mio. kr. og har modtaget et betydeligt tilskud fra Lærerstandens Brandforsikring, er blevet meget vel modtaget på skolerne.

For første gang forløb de nationale test i foråret 2011 uden tekniske problemer.²⁸ Af en undersøgelse foretaget af Skolestyrelsen af testene i foråret 2010 fremgik, at mange lærere følte sig usikre med hensyn til deres tavshedspligt om testresultaterne.²⁹ Hvad angik testenets brugsværdi, nåede undersøgelsen frem til, at 64 procent af lærerne mente, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau, mens 27 procent mente, at testresultaterne ikke kan danne udgangspunkt for holddannelse. Da den sidste kontraktforlængelse med Cowi udløb 31. juli 2011, besluttede Skolestyrelsen selv at overtage driften af både nationale test og digitale afgangsprøver, foreløbig for en toårig periode.³⁰ Opgaver til de nationale test udarbejdes herefter af opgavekommissionerne ved folkeskolens afsluttende prøver, mens den tekniske side varetages af UNI•C. Den politiske kritik af de nationale test er, jf. debatten om folkeskolereformen, næsten forstummet, men i den pædagogiske debat er de stadig et varmt emne. Således advarede professor Pasi Sahlberg, direktør for det finske Centre for International Mobility and Cooperation, som en af hovedoplægsholderne på KL's Skolerigsdag i Aalborg, mod troen på, at en satsning på faste mål, test og effektmålinger kan føre til gode reformer i folkeskolen.³¹ Pasi Sahlberg nævnte bl.a., at da ingen reelt ved, hvilke kompetencer der er brug for i fremtiden, er det vigtigt at fastholde, at skolen skal styrke kreativitet og ikke lægge så meget vægt på “accountability”, som han definerede som “det, der er tilbage, når ansvaret er forsvundet”. Advarslen mod offentliggørelse af testresultater blev ta-

²⁶ Folkeskolen.dk 16.8.2011.

²⁷ Politiken 11.1.2011, 1. sektion s. 7. og Folkeskolen nr. 11 5.5.2011 (særnummer om læseprojektet).

²⁸ Folkeskolen.dk 2.5.2011.

²⁹ Projektet omfattede en spørgeskemaundersøgelsen med 1.558 lærere og fem fokusgruppeinterview med i alt 18 lærere. Folkeskolen.dk 2.11.2010.

³⁰ Folkeskolen.dk 17.12.2010.

³¹ Folkeskolen.dk 13.1.2011.

get op i et OECD-review om evalueringskulturen i folkeskolen 2010.³² I forhold til den tidligere OECD-rapport fra 2004 anbefalede man denne gang bedre kvalitetssikring af testene og øget information fra Undervisningsministeriets side om de nationale tests rolle som et led i folkeskolens samlede accountability-system, herunder offentliggørelse af testresultater. Desuden efterlyste OECD med baggrund i den offentlige medfinansiering af sektoren og stigningen i antallet af privatskoler, at privatskolesektoren burde indgå i reviewet. Men ellers var modtagelsen lunken. På lederplads i fagbladet *Folkeskolen* kritiserede man således OECD for, at organisationens iver efter at rydde op i folkeskolens mangfoldighed blot førte til forslag om mere af det samme, nemlig incitamentstrukturer og kvalitetsstyring – en medicin, der eksempelvis ikke har fået flere unge til at tage en ungdomsuddannelse.³³

De seneste Pisa-resultater, der blev offentliggjort 7. december 2010, var ikke regeringens livret, idet de danske elever forblev på en 18. plads i læsning og en 19. plads i naturfag og faldt til en 12. plads i matematik.³⁴ Dagbladet *Politiken* skrev herefter på lederplads, at “regeringen er dumpet [...] Efter ni års kulturkamp mod folkeskolen kan regnebrættet gøres op: VK-regeringen har floppet i en grad, der helt overskygger de fejlsatsninger, som socialdemokratiske og radikale ministre havde ansvaret for i 1970’erne og siden hen i 1990’erne [...] VK-regeringen har ændret folkeskoleloven 28 gange – eller mere end hver fjerde måned i gennemsnit – med det udtalte formål, at danske elever skulle score højere i Pisa-undersøgelserne [...] De 15-årige danske skoleelever, der er vejet og fundet for tunge i de nye Pisa-undersøgelser, begyndte i skole, netop da Anders Fogh & Co. blæste til angreb på rundkredspædagogikken og indførte et bureaukratisk kontrolregime med flere test og færre undervisningstimer”.³⁵ Denne kritik blev taget op set ud fra en statistisk synsvinkel af professor i folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet Svend Kreiner, som gjorde opmærksom på, at selv om kun halvdelen af eleverne havde besvaret testen, figurerede samtlige 4.800 danske Pisa-elever i PISA-2006 med en læsescore, idet ikke testede elever havde fået tildelt en såkaldt plausibel læsescore – noget, der efter hans opfattelse var statistisk unødvendigt, “fordi 2400 ville være et rigeligt antal elever til en fornuftig

³² OECD’s ekspertgruppe bestod af lektor Eunice Jang (Canada), professor Peter Matthews (UK), senioranalytiker i OECD’s uddannelsesdirektorat Paulo Santiago (Portugal) og OECD-analytiker Claire Shewbridge (UK). Gruppens besøg fandt sted en uge i oktober 2010, og reviewet blev offentliggjort maj 2011. Se også *Uddannelseshistorie 2004* s. 79-80 og *Folkeskolen.dk* af 30.11.2010 og 6.5.2011.

³³ *Folkeskolens* nr. 12, 12.5.2011, s. 3.

³⁴ *Politiken* 7.12.2010, 1. sektion, s. 6, og Undervisningsministeriets pressemeddelelse af 7.12.2010.

³⁵ *Politiken* 8.12.2010, 1. sektion forsiden.

statistik”³⁶ Lederen af de danske Pisa-test, professor Niels Egelund fra DPU, betegnede de computergenererede resultater som “ikke 100 % præcise, men tæt på” og forklarede, at den plausible læsescore beregnes i ikke-fokusfag ud fra testresultaterne i årets fokusfag og korrigeres for social baggrund. Da der i PISA-2009 var fokus på læsning, blev scoren således computer-genereret i matematik og naturfag. Kritikken blev fulgt op af Martin Bayer, institutleder på Institut for Kultur og Identitet, Roskilde Universitet, og Ulf Brinkkjær, lektor på Institut for Pædagogik på DPU, som bl.a. påviste, at Pisa-undersøgelserne “er gået i blodet på lærerne”, og konkluderede, at Pisa-testene i høj grad har påvirket læreres syn på, hvad der er god undervisning og relevante undervisningsmetoder.³⁷ Forskerne mente i øvrigt, at offentliggørelsen af Pisa-resultaterne i langt de fleste lande har medført et “Pisa-chok” – et skift væk fra de nordiske landes humanistiske dannelsesstradition over mod en mere neoliberal angelsaksisk curriculumtradition.

Pisa-debatten bragte også den tidligere undervisningsminister Bertel Haarder (V) på banen med nogle udtalelser, som ikke alene gik på sagens materie, men også tilføjede nogle uddannelseshistorisk interessante aspekter til hans første periode som undervisningsminister. Han sagde bl.a.: “Forklaringen [red.: på Pisa-resultaterne] er, at ambitionen hos lærerne på elevernes vegne ikke har været høj nok. Og hvis man i en lovparagraf kunne skrue lærernes ambitioner på elevernes vegne op, var det det eneste, man skulle gøre. Så kunne man droppe alt det andet. Lovparagraffer har man jo kun for at kompensere for menneskelige svagheder [...] Alle regler har vi for at kompensere for, at alle ikke er lige gode. Det er ikke alle, der gør tingene rigtigt af sig selv”. Og ansvaret, æren eller skylden for den relative ro om folkeskolen i hans første ministerperiode tillagde han de Radikale: “Jeg havde ikke flertal for noget som helst i 80’erne. Intet. Der var jo et alternativt flertal hele vejen igennem. De Radikale bestemte jo alt. Men jeg havde initiativretten, og jeg kunne rejse problemer og få Danmark med i en international undersøgelse. Så noget kunne jeg gøre, men jeg kunne ikke ændre folkeskoleloven [...] Anderledes var det op gennem 00’erne. De Radikale var sat uden for døren!”³⁸ Den radikale leder Margrethe Vestager konstaterede tørt hertil, at Venstres skoleprofil kom til at se en anelse magtesløs ud: “Det er meget sørgeligt. Hvorfor skulle Venstre sidde så mange år på den post, når de åbenbart har været fuldstændig handlingslammede? Men omvendt tror jeg, at der er mange, der har meget svært ved at genkende billedet af Bertel Haarder som en kuet mand, der bare gjorde, som andre sagde.”

³⁶ Folkeskolen.dk 15.4.2011.

³⁷ Der er tale om en komparativ undersøgelse af læreres syn på god undervisning i 1998 og 2006 omfattende 485 nyuddannede lærere og med de tre Pisa-testrunder i 2000, 2003 og 2006. Kronik i Information 5.5.2011 og Folkeskolen.dk 6.5.2011.

³⁸ Interview i Berlingskes serie om bureaukrati; fra m.b.dk 14.6.2011.

Båret af en tyrkertro på, at karakterer er et klippefast udtryk for en elevs standpunkt offentliggjorde Undervisningsministeriet 15. august 2011 for første gang en rangliste over de enkelte folkeskolelæres afgangsprøve karakterer, korrigeret for elevernes socio-økonomiske baggrund af UNI-C. Formålet med offentliggørelsen af ranglisten var angiveligt – lige efter New-Public-Management-bogen – at forældre herudfra skal kunne gøre mere effektiv brug af deres ret til frit skolevalg for deres barn.³⁹ Fra politisk side blev offentliggørelsen modtaget køligt af oppositionen, mens den fra pædagogisk hold blev kraftigt kritiseret af bl.a. Peter Allerup, professor i pædagogisk statistik ved DPU. Han kritiserede korrektionsprocessen og påpegede, at afgangskaraktererne på mange skoler erfaringsmæssigt hopper op og ned fra år til år. Han henviste endvidere til, at Pisa-undersøgelserne af statistiske metodeårsager ikke udarbejder socialt korrigerede ranglister. Listen blev også kommenteret af forskningsleder Beatrice Schindler Rangvid, AKF, som i forbindelse med et projekt for Skolerådet havde korrigeret skolernes afgangskarakterer over en femårig periode og der konstateret, at kun 1 procent af skolerne lå stabilt blandt henholdsvis de bedste og de ringeste 20 procent.⁴⁰ *Ugebrevet Mandag Morgen* mente i tilslutning hertil, at rækken af nye krav og behov udefra havde skubbet folkeskolen væk fra sit værdigrundlag, og at det ville give den “det endelige dødsstød i løbet af de næste 10 år”.⁴¹ Også formanden for Skolerådet Jørgen Søndergaard fandt listen kritisabel, fordi den kun hvilede på et enkelt års karakterer, og mente, at “det er nogle ganske små tal, der afgør, om man er nummer 100 eller nummer 500”. Kritikken fik Troels Lund Poulsen til straks at love nye treårige ranglister med baggrund i karaktererne fra 2008, 2009 og 2010.

Talentudvikling fylder stadig i den pædagogiske debat. Ved præsentationen af talentarbejdsgruppens rapport april 2011 anbefalede formanden, rektor for Professionshøjskolen Metropol Stefan Hermann, at det markeres i elevernes papirer, hvis de har modtaget talentundervisning.⁴² Af øvrige anbefalinger kan nævnes, at elever skal vælge linje i 7. klasse, at der oprettes talentvejlederhverv på alle skoler i 2016, at der stilles skærpede krav til optag på læreruddannelsen, samt at der udarbejdes færre og enklere mål for undervisningen. Men ikke alle er lige tilfreds med anbefalingerne. Forslaget blev bl.a. imødegået af Niels Chr. Sauer, hovedstyrelsesmedlem i DLF, som fandt, at egentlige talentklasser i stedet ville cementere, hvad han kaldte en “minimumsindsatskultur”.⁴³ Han eksemplificerede sine synspunkter med Albert Einstein, Winston Churchill og Vincent van Gogh, som efter hans opfattelse aldrig ville være havnet i en talentklasse, hvis muligheden havde

³⁹ En arbejdsgruppe under Indenrigsministeriet og Undervisningsministeriet er p.t. ved at evaluere frit-valgsordningen.

⁴⁰ Folkeskolen.dk 15.8.2011.

⁴¹ Politiken 13.8.2011, debat, s. 4, og Folkeskolen.dk 17.8.2011.

⁴² Se *Uddannelseshistorie* 2010 s. 131-32 og Folkeskolen.dk 14.4.2011.

⁴³ Uddrag af kronik i Jyllandsposten 19.4.2011.

eksisteret: “Einstein var som skolebarn ikke bemærkelsesværdigt dygtig, snare-re lidt obsternasig og ligeglad. Han dumpede som 16-årig ved optagelsesprøven til Zürichs polytekniske højskole, og hans geni blev først set, da han som 26-årig offentliggjorde fire artikler, der kom til at ændre verden. Churchill var indeslut-tet og talebesværet, men også flabet og decideret doven med de fag, han ikke gad, hvilket vil sige de fleste. Det blev han ofte straffet for, og havde han ikke været født med en sølvske i munden, ville vi næppe have kendt hans navn i dag. Hans afgørende bidrag til verdenshistorien fandt sted i en alder af 69 til 74 år. Vin-cent van Gogh levede fra hånden i munden af forefaldende arbejde, drømte om kunst, men magtede på ingen måde at overbevise nogen, ej heller sig selv, om sit enestående talent. Han blev aldrig anerkendt, mens han levede, solgte i hele sit liv kun ét billede – til sin bror – men efterlod sig et livsværk, der satte sig dybe spor i verdenskunsten. I 1987 solgtes et hans portrætter for 470 mio. kr.”. Som det ses, er positionerne klart markeret: Er talent noget, man kan fremelske, eller noget, man kan kvæle? Talentsdiskussionen er næppe slut med det første.

Skolefusioner og -lukninger i det forløbne år har været mere hot stof, end sko-lens aktører har brudt sig om.⁴⁴ Der er således næsten 2.000 færre lærere i den danske folkeskole i skoleåret 2011-12 end året før, mens antallet af akademikere og HK-ansatte i kommunerne er steget. Antallet af skolelukninger og -sammen-lægnings er eksploderet i 2011. Pr. 15. april 2011 androg antallet af skolenedlæg-gelser og sammenlægninger 246 skoler, mens det tilsvarende antal var 43 skoler i 2010, 25 skoler i 2009 og 79 skoler i 2008. At skolenedlæggelserne ikke altid lige hurtigt fører til ny anvendelse af de tomme bygninger, viste en undersøgelse fore-taget af Lokale- og Anlægsfonden.⁴⁵ Kommunerne har i skoleåret 2010-11 ned-lagt 121 skolebygninger. Af disse er der for 44 bygninger ingen planer for deres fremtidige anvendelse, mens 28 skoler er blevet sat til salg, uden at kommunen ved, om der er en potentiel køber. Intet under, at mange skoleledere trækker sig tilbage i disse år.⁴⁶ Ifølge Skolelederforeningens næstformand Claus Hjortdal har ekstraordinært mange ledere på baggrund heraf valgt at trække sig tilbage: “Sko-lelederne er vant til, at det er dem, der bestemmer og styrer bussen. Og så er det ikke sjovt at blive passager. Så vil man hellere selv bestemme, hvor man skal hen”. Og han forventede, at der på landsplan i alt nedlægges cirka 300 lederstillinger i forbindelse med omstruktureringer.

Af øvrige nyheder kan nævnes, at Danske Skoleelever har fået ny formand: 14-årige Vera Rosenbeck fra Roskilde.⁴⁷ Den nye formand for Dansk Skoleelever har som mærkesager dels undervisningsmiljøet, dels mere “jordnære problemer

⁴⁴ Se f.eks. nedlæggelseskortet på folkeskolen.dk 3.12.2010, 16.11.2010 og 14.4.2011.

⁴⁵ Danskekommuner.dk 1.7.2011.

⁴⁶ Danskekommuner.dk 4.5.2011.

⁴⁷ Ritzau 27.3.2011.

med elendige vikarer, for dårligt uddannede lærere og for få timer på de danske skoler". Vera Rosenbeck afløser den 16-årige Troels Boldt Rømer, der er begyndt i gymnasiet august 2011.

Alt andet lige har folkeskolen i år været om muligt endnu mere presset økonomisk og politisk end tidligere, jf. bl.a. rejseholdets anbefaling af at lukke eller sammenlægge de mindste folkeskoler. Det fik Kurt Ernst, formand for Danmarks Privatskoleforening, til i sin mundtlige beretning ved foreningens årsmøde at erklære: "Folket vil ikke lukke folkeskolen – det vil folkets politikere!"⁴⁸ Han mente ikke, "at det er Rejseholdets anbefaling, der får kommunerne til i eftersommeren 2010 at bebude et rekordstort antal skolelukninger. Det handler nok snarere om lavvande i kommunekassen". Hans udtalelse faldt oktober 2010, og det kan konstateres, at den følgende tid ikke har mildnet luften for folkeskolen, som i stadig højere grad opfattes som for dyr og for dårlig af en kritisk omverden. Med stadig større tyngde fremstår derfor billedet af en fragmenteret folkeskole uden fælles projekt og i en seriøs legitimeringskrise, hvor risikoen for, at enhedsskolen smuldrer, ikke kan skubbes ind under noget gulvtæppe.

Specialundervisningens ressourceforbrug fortsat højt

På specialundervisningsområdet har folketingsåret båret præg af samme venten på et forlig som i folkeskolen i øvrigt. Et af de punkter, hvor der allerede længe har været enighed mellem regeringen og oppositionen, er, at ressourceforbruget skal ned. Derfor var Tina Nedergaard (V) da også 9. november 2010 kaldt i åbent samråd om finansieringen af folkeskolens undervisning af Pernille Vigsø Bagge og Pernille Frahm (begge SF).⁴⁹ De ønskede bl.a. svar på, om folkeskolen siden 2002 havde fået færre penge til normalundervisningen på bekostning af specialundervisningen. Ministeren, der var "helt opmærksom på, at udgiftstilvæksten i folkeskolen i de senere år i meget høj grad skyldes stigende udgifter til den segregerede specialundervisning, dvs. til specialklasser og specialskoler", henviste bl.a. til en analyse af specialundervisningen i folkeskolen fra foråret 2010, hvor de samlede udgifter til specialundervisning var skønnet til knap 30 procent af de samlede udgifter til folkeskolen, og hvor den omfattede i alt cirka 14 procent af folkeskolens elever, heraf 5,6 procent i segregerede tilbud.⁵⁰ Hun fandt på baggrund heraf, at dette stred dels mod Salamancaerklæringen fra 1994 og Handicapkonventionen fra 2009, dels mod den politiske målsætning om folkeskolens rummelighed.

⁴⁸ Nyheder fra Danmarks Privatskoleforening 24.1.2011.

⁴⁹ Undervisningsministeriets nyhedsbrev 10.11.2010. Se også *Uddannelseshistorie 2010* s. 139-42.

⁵⁰ Rapporten "Specialundervisning i folkeskolen – veje til en bedre organisering og styring" er udarbejdet juni 2010 af et udvalg med repræsentation fra Finansministeriet, Undervisningsministeriet og KL.

Selvom folkeskoleforliget altså ikke var etableret, tog regeringen og KL alligevel fat på konkrete reduktionsmuligheder af specialundervisningens ressourcerforbrug i økonomitalen for 2012.⁵¹ De to parter blev her enige om at indskrænke kompetencerne i Klagenævnet for den vidtgående specialundervisning ved at stille krav om, at der skal foreligge særligt vægtige faglige grunde, før klagenævnet kan tilsidesætte en kommunal afgørelse, samt ved i lovgivningen at præcisere, at bopælskommunens visitering er bindende for skolekommunen, så eleven ikke kan henvises til et dyrere tilbud, hverken med hensyn til undervisning eller befordring. Ændringerne vakte så meget røre, at Christine Antorini (S) stillede ministeren et § 20-spørgsmål om forældres og elevers retssikkerhed for at kunne få den nødvendige specialundervisning.⁵² Troels Lund Poulsen (V) svarede her til, at han lagde stor vægt på elevernes retssikkerhed og ønskede “at understrege, at der ikke ændres på kommunalbestyrelsens forpligtelse til at tilbyde specialundervisning til elever, der har særlige undervisningsbehov, som ikke kan opfyldes inden for rammerne af den almindelige undervisning”. Og han fastholdt, at der ikke blev ændret på “adgangen til at indgive klage til klagenævnet og heller ikke den stærke sagkundskab, der er opbygget omkring klagenævnet”. Aftalen kan dog tidligst realiseres i folketingsåret 2011-12, da den forudsætter lovændringer.

Øget inklusion er imidlertid ikke så ligetil at gennemføre. I befolkningen er der ringe opbakning til kommunernes ønske om at lukke specialskoler og klasser for at inkludere eleverne i folkeskolens almindelige klasser.⁵³ Hele 75 procent af danskerne svarede i en rundspørge, som Rambøll Management havde udført for *Jyllands-Posten*, at det er en dårlig idé at lukke specialskolerne. Blandt forældre til elever i folkeskolen er modstanden endnu større. Benedikte Ask Skotte fra landsorganisationen Skole og Forældre kommenterede forholdet således: “Hvis man har børn i folkeskolen og oplever, at børnene i forvejen ikke lærer nok, at lærerne er travle, og at der er uro i klassen, forstår jeg godt, at man ikke kan overskue, at skolen skal rumme nye elever. Forældrene har svært ved at se, at det kan lade sig gøre, at deres barns klasse skal have et par elever, der fx har ADHD”.

Alligevel er der blandt skoleledere og lærere en bred forståelse for, at udgifterne til specialundervisning ikke fortsat kan vokse. Rundt om i kommunerne er man således allerede nu langt henne med at implementere den endnu ikke vedtagne politisk-økonomiske dagsorden, hvor skolelederne allerede *har* fået yderligere afgørelseskompetence, og hvor PPR *er* på vej til en rent rådgivende funktion.

Forholdet mellem udgifterne til den såkaldte normalundervisning og specialundervisningen bringer mindelser om debatten i slutningen af 1970'erne om

⁵¹ Økonomiaftalen 2012 mellem regeringen og KL blev indgået 12. juni 2011.

⁵² § 20-spørgsmål S 1850 af 8.6.2011 om specialundervisning i folkeskolen besvaret 24.6.2011.

⁵³ Folkeskolen.dk 15.4.2011.

den siddende socialdemokratiske regerings debatoplæg U90.⁵⁴ Et af de centrale spørgsmål her drejede sig om valget mellem ressourcelighed eller resultatlighed. De fleste var dengang enige om at betragte resultatlighed som en utopi, og ressourcelighed for alle folkeskolens elever måtte således være svaret. Alligevel er der her godt 30 år senere sket en væsentlig udgiftsforskydning med flere midler pr. elev i specialundervisningen. Forskydningen er næppe et resultat af en bevidst strategi, men snarere et udslag af velmenende voksnes ønske om at give det enkelte barn de bedst mulige lærings- og udviklingsmuligheder. En ændret vægtning af udgiftsfordelingen mellem de to undervisningsformer er i dagens Danmark en samfundsøkonomisk nødvendighed – og den behøver ikke nødvendigvis at ende i total ressourcelighed.

De private skolars nej til en udliciteret folkeskole

Sektoren vokser stadig, i takt med at presset øges på folkeskole. Danmarks Privatskoleforenings formand Kurt Ernst konstaterede på foreningens årsmøde 29.-30. oktober 2010 i sin mundtlige beretning denne vækst og sagde samtidig, at bestyrelsen hverken ønskede en privatiseret “udliciteret folkeskole” eller en “voucher-skole”. Han afventede i øvrigt den annoncerede folkeskolereform, som han forventede ville få afsmittende virkning på de private skoler: “En del politikere venter bare på at få arrangeret den udliciterede folkeskole, hvor bygninger og personale privatiseres, men hvor fag og indhold i detaljen fastlægges af staten. Det skal vi ikke hjælpe dem med.” Han fandt det til gengæld særdeles væsentligt, at de private skolars frihed blev fastholdt, og fandt det “stærkt forstyrrende for den ro, som folkeskolen så hårdt har brug for, at området er blevet en politisk slagmark”. Han understregede tillige, at foreningen i sit politiske arbejde måtte “gøre alt for, at det partipolitiske slagsmål ikke udvides til at omhandle, om der overhovedet skal være frie skoler, eller om der kun skal være voucher-skoler. Det er aldeles afgørende, at de frie skolars forhold i hovedlinjerne er bakket op af alle partier i Folketinget”.

Tina Nedergaard gav i sit indlæg på foreningens årsmøde udtryk for, at privatskolen rent økonomisk “sidder i samme taxa som folkeskolen” og derfor må bære sin del – i alt 2,6 mia. – af de offentlige besparelser; hun åbnede desuden en dør på klem for en revision af Tvindlovens bestemmelse om de frie skolars afstandskrav, så det fremover bliver muligt for en privatskole at oprette afdelinger uden for hovedskolen. Ministeren havde et par dage før, nemlig 27. oktober 2010, været i åbent samråd om besparelser på efterskoleområdet.⁵⁵ Hun fastslog

⁵⁴ U 90 med undertitlen *En samlet uddannelsesplanlægning frem til 90'erne* er et uddannelsesdebatoplæg i to bind, udarbejdet af Det Centrale Uddannelsesråd (CUR) i 1978, hvor Ritt Bjerregaard var undervisningsminister.

⁵⁵ Uvm.dk 27.10.2010.

her, at efterskolerne måtte bidrage med besparelser på 5 procent i 2011 stigende til 10 procent i 2014.⁵⁶ Hun gjorde samtidig opmærksom på, at efterskolerne i de senere år havde haft overskud – i 2009 knap 130 mio. kr. eller cirka 5.300 kr. pr. årselev – og fandt det rigtigt, at regeringens forslag indebar, at elever med forældre med høje indkomster skal betale mere end i dag, mens forældre med lave indkomster ikke berøres.

Forslaget, der var affødt af genopretningspakken, blev udmøntet med L 127, som ændrede reglerne for beregning af indkomstbestemt elevstøtte.⁵⁷ Herefter tildeles eleverne støtte på baggrund af husstandsindkomst i stedet for forældreindkomst, så også en eventuel samlevers indkomst herefter indgår i beregningsgrundlaget. Britta Schall Holberg (V) nævnte ved 1. behandlingen, at baggrunden for lovforslaget var de stigende udgifter til den statslige elevstøtte, mens Kim Mortensen (S) betegnede det som en “nedskæringspakke”, som hans parti ikke ville støtte, og Johanne Schmidt-Nielsen (EL) fulgte op med, at “uanset hvordan man vender og drejer det her, er det jo en spareøvelse, vi er ude i”. Resultatet af lovbehandlingen blev en næsten uændret statsstøtte for indtægter under 610.000 kr., men det ændrede beregningsgrundlag for husstandsindtægter over 835.000 kr. resulterer alligevel i reduceret støtte for mere end hver tredje efterskoleelev. Effekten på tilslutningen til efterskolerne blev som forudsagt. Efterskolernes vækst, der siden 1970 har været kontinuerlig med hensyn til både antal elever og skoler, viste sommeren 2011 for første gang i forhold til året før en mindre tilbagegang på 3 procent, især på 9. klassetrin.⁵⁸ Tilbagegangen, der måske kan ses som et resultat af forårets uro om elevstøtten, har især ramt de almene efterskoler, fordi skolerne traditionelt er oprettet i små landsbysamfund og i høj grad har baseret deres rekruttering på lokalområdet. Her har den økonomiske situation tvunget en del forældre til at reducere deres barns efterskoleophold til et enkelt efterskoleår. Efterskoler med særlige specialer eller linjer, der appellerer til unge fra alle

⁵⁶ Om genopretningsaftalen, også kaldet genopretningspakken, indgået maj 2010 mellem regeringen og Dansk Folkeparti, se *Uddannelseshistorie 2010* s. 119, s. 143-44, s. 150 og s. 166.

⁵⁷ L 127 Forslag til lov om ændring af lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler). (*Ændring af indkomstgrundlag ved beregning af indkomstbestemt elevstøtte*). Forslaget, der var en del af genopretningsaftalen fra maj 2010 mellem regeringen og Dansk Folkeparti samt finanslovsaftalen for 2011 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne, blev vedtaget med 58 stemmer for forslaget (V, DE, KF, LA) 51 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL, UFG) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremsættelse af lovforslag: 27.1.2011.

1. behandling af lovforslag: 3.2.2011.

2. behandling af lovforslag: 22.3.2011.

3. behandling af lovforslag: 31.3.2011.

Lov nr. 276 af 5.5.2011.

⁵⁸ Pressenyhed fra Efterskoleforeningens hjemmeside; se <http://www.efterskoleforeningen.dk/sicore/content/ESF/Om%20os/Presse/Elevstatus%20august%202011.aspx>.

egne, er ikke berørt i samme omfang. Det er således især efterskolerne i landets geografiske yderområder, der samtidig er underlagt effekten af en stigende demografisk afvandring og forringelse af trafikforholdene.

Finansloven for 2011 stadfæstede som forventet nedsættelsen af koblingsprocenten til 74 procent i 2011.⁵⁹ Befordringstilskuddet blev ikke helt fjernet, men blot halveret i forhold til tidligere, således at puljen i 2011 blev på 8,75 mio. kr. Desuden blev der givet tilsagn om en evaluering af behovet for eventuelle justeringer. Kurt Ernst så stadig en stor udfordring for foreningen i at få koblingsprocenten "tilbage" på de 75 procent, men glædede sig samtidig over evalueringstilsagnet.

Foråret 2011 satte et høringsudkast – udsendt 30. marts og med svarfrist 6. april – om ændring af tilsyns- og tilskudsbestemmelserne for de frie skoler sine i kog i privatskolesektoren.⁶⁰ Lovforslaget, der var en opfølgning på regeringens ghattoudspil fra oktober 2010 og folkeskoleudspillet fra december 2010, indebar, at frie grundskoler, som er udtaget til et såkaldt bekymringstilsyn, som udgangspunkt skulle gennemføre den nationale test i dansk med fokus på læsning som led i tilsynet, samt – og det var især denne del, som privatskolerne ikke ville være med til – at en del af de frie grundskolers samlede driftstilskudsbevilning skulle gå til en pulje til skoler med mindre end 25 procent tosprogede elever og tilvækst af tosprogede elever. Både Socialdemokraterne og SF så forslaget som et markant brud med friskoletraditionen, og Kurt Ernst påpegede, at det ikke var "særligt liberalt, og det er meget mærkeligt, at det netop er Venstre, der skal være bannerfører for det". Han beklagede sig i høringsvaret af 5. april 2011 over den "urimelig korte" svarfrist og så "med stor bekymring på den foreslåede kobling til folkeskolens lovgivning", ligesom han med hensyn til testpunktet ikke kunne "anerkende nødvendigheden af, at undervisningsministeren i visse situationer – og med henvisning til lov om folkeskolen – kan bestemme, at der på en skole skal gennemføres en eller flere test". Han fandt det ligeledes "uacceptabelt", at man vil indføre et særligt tilskud til styrkelse af undervisningen af visse fag på de skoler, der dokumenterer en tilvækst af tosprogede elever, men samtidig skal have mindre end 25 procent af denne elevgruppe. Den massive afvisning af lovforslaget førte til et møde med ministeren 13. april 2011, hvorefter forslaget blev trukket tilbage.

Skolestyrelsens nedlæggelse pr. 1. marts 2011 har også betydning for privatskolesektoren, idet styrelsen havde tilsynsansvaret for området. Det varetages herefter af Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen, som allerede godt en måned efter omstruktureringen kunne godkende Danmarks Privatskoleforenings model til selv-

⁵⁹ Privatskoleforeningen.dk 9.11.2010. Se også *Uddannelseshistorie 2010* s. 143-144.

⁶⁰ Ritzau, Privatskoleforeningen.dk og SkolelederNyt nr. 4, alle 7.4.2011.

evaluering for frie grundskoler.⁶¹ Skiftet afstedkommer ingen ændringer af fri-skoleloven.

Flere privatskoler i Aarhus har indført et stop for optag af elever med udviklingsforstyrrelser eller lidelser, der kræver særlig støtte.⁶² Det har *Aarhus Stiftstidende* afdækket i en række artikler, og det har fået formanden for Danmarks Privatskoleforening til at reagere: "De private skoler har gang på gang bedt om at få lov til at oprette specialklasser og specialsikoler, men er blevet afvist. Jeg er ganske sikker på, at mange privatskoler gerne vil løse opgaven, hvis de kunne få den støtte, som gives til specialklasser i folkeskolen". I dag har privatskolerne ikke lov hjemmel til at oprette specialklasser. De må kun give særlige støttetimer i de almindelige klasser. SF rejste sagen ved to § 20-spørgsmål til Tina Nedergaard (V). Jonas Dahl (SF) spurgte, hvilke muligheder ministeren ser for at etablere et forpligtende samarbejde mellem kommunerne og privatskolerne med henblik på at få privatskolerne til at løfte et større socialt ansvar, og om mulighederne for en tilskudstakst for resurssvage elever.

Af øvrige nyheder kan nævnes, at leder af det nyetablerede Nationalt Videnscenter for Frie Skoler, der bl.a. arbejder med projekter om overgangen fra efterskole til ungdomsuddannelser, prøvofri skoler, selvevaluering og social læring, blev Annette Vilhelmsen, som er læreruddannet fra Den frie Lærerskole i Ollerup i 1986 og cand. pæd. i almen pædagogik.⁶³

Det kan sammenfattende konstateres, at det i 00'erne har været gode år for den private skolesektor. Ikke mindst de mange skolenedlæggelser og -fusioner i folkeskolen har givet grobund for, at forældre ønsker at begynde egen skole. Her til kommer kritikken af undervisningen i folkeskolen sammenholdt med gode resultater i de private skoler. Kurt Ernsts advarsel mod at udlicite alene sektoren, men også folkeskolen med cirka 1.600 selvstændige og offentlige skoleenheder må derfor tages alvorligt. Værdier som frihedstrang og initiativlyst er velkomne, men skal også ses i lyset af andre værdier som fællesskab og solidaritet.

Der er behov for tydeligere pejlemærker for de politiske ønsker om styring af den kommende tids udvikling inden for den offentlige og den private grundskole.

For mange igennem gymnasiet på halv billet?

Igen i 2011 er antallet af unge med en afsluttet gymnasial uddannelse øget og steget med 2.700 til i alt 39.000 ifølge UNI-C Statistik & Analyse.⁶⁴ Også andelen af studenter med anden etnisk herkomst end dansk er steget markant fra 4,8 procent i 2000 til 8,4 procent i 2010. Karaktergennemsnittet varierer både mellem de

⁶¹ Friskolebladet 4. 2.2011, 1. sektion, s. 12, og Nyheder fra uvm.dk 15.4.2011.

⁶² Folkeskolen.dk 7.2.2011.

⁶³ Magasinet Frie Skoler 7.2.2011, 1. sektion, s. 38.

⁶⁴ Undervisningsministeriets pressemeddelelser 7.6. og 21.6.2011.

gymnasiale retninger og de enkelte gymnasier. På stx er gennemsnittet 6,9 over for 5,9 på hf, og drengene ligger fortsat lavere end pigerne. Det fremgik af den liste over de enkelte gymnasiers resultater – ikke korrigeret for socio-økonomiske faktorer – som Undervisningsministeriet for første gang offentliggjorde sommeren 2011.

Markedsvilkårene præger i stadig højere grad de gymnasiale uddannelser siden overgangen til selveje og taxameterfinansiering i 2007. Finanslovsaftalen for 2011, indgået mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne, dvs. med det smalleste mulige flertal, medførte besparelser på over 430 mio. kr. for de gymnasiale uddannelser.⁶⁵ Af finanslovsaftalen fremgik også, at Undervisningsministeriet forventer flere studerende i 2011 end først antaget, og at de ekstra elever skal finansieres af institutionerne selv, hvilket reelt betød en reduktion på 1,5 procent i 2011. Formanden for Gymnasieskolernes Lærereforening Gorm Leschly ansløgte forringelsen af økonomien for de gymnasiale uddannelser til godt 3.000 kr. pr. årselev. Både han og formanden for rektorforeningen Jens Boe Nielsen betegnede besparelsen som en ren takstnedsættelse og en "politisk undvigelsesmanøvre, hvor den ansvarlige regering slipper for at stå på mål for de forringelser, som kommer i kølvandet på besparelserne". De mente også, at grønthøsterbesparelser er "en smart politisk manøvre", fordi politikerne aldrig for alvor kommer til at stå til ansvar for deres beslutning, uanset høje elevtal i klasserne og øget frafald.

Besparelser med baggrund i genopretningspakken var også målet med L 33, der med virkning fra 1. januar 2011 i mange tilfælde har forhøjet deltagerbetalingen for kursister på hf-enkeltfag, en række andre voksen- og efteruddannelseskurser og private gymnasier m.v.⁶⁶ For AVU-fagene billedkunst, formidling, grundlæggende it, idræt, latin, livsanskuelse, psykologi samt samarbejde og kommunikation blev deltagerbetalingen således forhøjet til 1.100 kr. pr fag, og for hf- og stx-enkeltfag blev den fastsat til 450 kr. for fagene biologi, dansk, engelsk, fransk, fysik, geografi, historie, kemi, matematik, psykologi, religion, samfundsfag og tysk samt den naturvidenskabelige faggruppe og kultur- og sam-

⁶⁵ Gymnasieskolen.dk 9.11. og 22.11.2010.

⁶⁶ L 33 Forslag til lov om ændring af lov om *institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.*, lov om *private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser) og lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v.* (*Ændring af deltagerbetalingen på almene og erhvervsrettede voksen- og efteruddannelser m.v.*). Vedtaget med 59 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 50 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL, UFG) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget. Se også Nyheder fra uvm.dk nr. 32 af 15.10.2010. Fremsættelse af lovforslag: 14.10.2010.
1. behandling af lovforslag: 28.10.2010.
2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.
3. behandling af lovforslag: 16.12.2010.
Lov nr. 1570 af 21.12.2010.

fundsgruppen; for øvrige fag 1.100 kr. Forhøjelsen ramte navnlig personer, der allerede har en videregående uddannelse. Det gælder cirka 15 procent af deltagerne i AMU-kurser og 10 procent af deltagerne på almen voksenuddannelse, og de skal derfor betale mere. Under udvalgsbehandlingen stillede udvalget 14 spørgsmål til undervisningsministeren, idet Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og de Radikale fandt det urimeligt, at de svagest uddannede skulle betale for, hvad de kaldte "regeringens forfejlede og uansvarlige økonomiske politik". Og under udvalgsbehandlingen blev der da også opnået mere lempelige bestemmelser for efterlønnere og andre personer med ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet.

Med L 42 blev der fastsat ændrede bestemmelser om klagebehandling ved prøven i teoretisk pædagogikum og anerkendelse af udenlandske lærer kvalifikationer.⁶⁷ Lovforslaget, der ved 2. behandlingen blev opdelt i 42 A og 42 B, betød, at reglerne om, at en ombødømmelse af en prøve kan resultere i en lavere karakter, herefter også gælder for prøven i teoretisk pædagogikum, mens Styrelsen for International Uddannelse fik tillagt opgaven at tildele lærere og kandidater med udenlandsk uddannelse undervisningskompetence i henholdsvis folkeskolen og de gymnasiale uddannelser.

Men ellers har den offentlige debat heller ikke været skånsom over for de gymnasiale uddannelser i årets løb. Et af kritikpunkterne er for høje klassekvotienter. En undersøgelse af de seneste års stigning i klassekvotienter i de gymnasiale uddannelser i skoleåret 2010-11 udarbejdet af GL viser, at der er tale om fortsatte stigninger på htx og hhx, mens klassekvotienten på stx og hf er på samme niveau som året før.⁶⁸ Også elev-lærer-ratioen er fortsat stigende og over en syvårig periode øget med cirka 20 procent for hf og stx, mens klassestørrelserne i sam-

⁶⁷ L 42 Forslag til lov om ændring af lov om *pædagogikum i de gymnasiale uddannelser og lov om folkeskolen. (Behandling af klager over bedømmelse af prøven i teoretisk pædagogikum, anerkendelse af udenlandske lærer kvalifikationer og afskæring af klageadgang).*

Fremsættelse af lovforslag: 27.10.2010.

1. behandling af lovforslag: 12.10.2010.

2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.

L 42 A Forslag til lov om ændring af lov om *pædagogikum i de gymnasiale uddannelser. (Behandling af klager over bedømmelse af prøven i teoretisk pædagogikum).* Vedtaget med 108 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, LA, UFG) 2 stemmer imod forslaget (EL) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget. Lov nr. 1568 af 21.12.2010.

L 42 B Forslag til lov om ændring af lov om *pædagogikum i de gymnasiale uddannelser og lov om folkeskolen. (Anerkendelse af udenlandske lærer kvalifikationer og afskæring af klageadgang).* Vedtaget med 108 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA, UFG) 0 stemmer imod forslaget 0 stemmer hverken for eller imod forslaget. Lov nr. 1569 af 21.12.2010.

Forslagene blev behandlet samtidig:

2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.

3. behandling af lovforslag: 16.12.2010.

⁶⁸ Gymnasieskole.dk 12.10.2010.

me periode er steget med 22 procent for hf og over 10 procent for stx. Gorm Leschly foreslog derfor indførelse af en maksimal gennemsnitsklassekvotient på 26 elever ved uddannelsesstart – et forslag, der dog næppe bliver til virkelighed i en overskuelig fremtid.

Et andet fokuspunkt i debatten har været den skæve fordeling af tosprogede gymnasieansøgere. I Region Hovedstaden fik gymnasierne i Avedøre, Ishøj og Albertslund således i første runde 18-20 procent færre ansøgninger end ellers, idet vestegnseleverne valgte at søge ind på centralt beliggende københavnske gymnasier.⁶⁹ Flugten fra de lokale institutioner er voksende: Af de knap 1.200 elever fra Vestegnen, som søgte det almene gymnasium i 2011, søgte cirka 500 væk fra lokalområdet, dvs. knap 42 procent, hvor det i 2010 var cirka hver tredje elev. Mange af de ansøgere, der havde ønsket at søge væk, endte dog i fordelingsrunden med at blive sendt tilbage til lokalområdet. Det var især gymnasier med en høj andel tosprogede elever, der oplevede yderligere fald i søgningen, mens de mere blandede gymnasier i Rødovre og Høje-Taastrup fastholdt deres ansøgetal. Med i billedet hører også åbningen af Københavns Private Gymnasium ved skoleårets begyndelse august 2011 for elever med tyrkisk og kurdisk baggrund.⁷⁰

Også kvaliteten af gymnasiets undervisning fik i årets løb et skud for boven af både elever og lærere.⁷¹ Det blev hævdet, at taxameterfinansieringen og især færdiggørelsestaxametret fik gymnasierektorerne til at se igennem fingre med elevernes pjæk og lade dovne elever fortsætte. Både elever og lærere skønnede, at op mod hver femte elev er fejlplaceret, og at dette udløser en interessekonflikt mellem lærere og ledelse. Det blev dog afvist af en række rektorer. Frederik Gjørup Nielsen, formand for Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), gendelte imidlertid billedet: “Der skal rigtig meget til at blive smidt ud eller komme op i fuldt pensum. Derfor kommer alt for mange elever igennem på en halv billet”. Og Gorm Leschly havde mødt gymnasielærere, som blev presset af deres rektor til at holde hånden under risikoelever. Han mente derfor, at “det er blevet værre med gymnasiernes selveje og taxametersystemet. Det betyder, at nogle rektorer er meget fokuserede på bundlinjen”. Jens Boe Nielsen, formand for Gymnasieskolernes Rektorforening, mente til gengæld, at “taxameterordningen og målsætningen om, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, har gjort os bedre til at hjælpe elever gennem gymnasiet”. Også Troels Lund Poulsen (V) følte sig tryk ved, at rektorerne ikke “belønner elever”, der forsømmer skolen, indtil andet var bevist. *Politiken* skrev på lederplads under overskriften

⁶⁹ Politiken.dk 6.4.2011.

⁷⁰ Politiken 17.9.2011, 3. sektion s. 8.

⁷¹ Taxametertilskudsstøtten til gymnasierne udgjorde i 2011 54.600 kr. pr. elev pr. år i undervisningstaxameter, et såkaldt fællesudgiftstaxameter på 7.200 kr. pr. elev pr. år til bl.a. administration og rengøring, et bygningstaxameter på 8.300 kr. samt et færdiggørelsestaxameter på 13.900 kr. pr. bestået eksamen. Politiken.dk 13.5.2011.

“Gymnasiet A/S”, at resultatet er et Gymnasiedanmark, hvor pr- og salgschefer stiller fængende og eksotiske tilbud op i udstillingsvinduet – helst med appel til tidsånden og unge [...] markedsgymnasiet fører til middelmådighed, spildtid, social skævhed og forsinker studiestarten. Men hvilket spild af alles tid!”⁷²

Usikkerhed om eksamensresultatets brugbarhed som grundlag for optagelse på videregående uddannelser førte i 2009 til nedsættelse af en tværministeriel arbejdsgruppe til analyse af, hvad IB-ansøgere, deres forældre, lærere og skoler opfatter som barrierer i forhold til optagelse på videregående danske uddannelser, herunder specifikke adgangskrav i forbindelse med krav til dansk IB-Certificate-elevs adgang til danske videregående uddannelser og omregning af IB-eksamensresultater til den danske 7-trins-skala.⁷³ Arbejdsgruppens rapport konkluderede, at der ikke er nogen specielle barrierer for optagelse af ansøgere, men anbefalede også, at det understreges over for 3. g-elever, at IB-ansøgere udmærket kan optages via kvote 1, selvom de skal søge optagelse den 15. marts. Samtidig ønskes lettere adgang til information om, hvordan fagniveaukravet i dansk kan imødekommes af ansøgere med en IB.

Gymnasierne kan i øvrigt fra 2011 udbyde en naturvidenskabelig studieretning med geovidenskab på A-niveau.⁷⁴ Faget udbydes som forsøg fra sommeren 2011 i kombination med matematik på A-niveau og kemi på B-niveau. Studieretningen skal give studenterne direkte adgang til de fleste naturvidenskabelige, videregående uddannelser.

Mest karakteristisk for årets gymnasiedebat har nok været kvalitetsdiskussionen. Udsagn som “fagligheden er i frit fald på danske gymnasier” har floreret.⁷⁵ Samtidig har populære gymnasier, f.eks. Rysensteen Gymnasium, for at frasortere svage ansøgere indført, at kommende elever skal skrive begrundede ansøgninger, hvis de vil gøre sig håb om at komme til at gå her. Imidlertid er gymnasiet som sådant i disse år ved at blive transformeret til en forlænget folkeskole. Derfor følger folkeskolens problemstillinger også med. Når så stor en del af en ungdomsårgang, som tilfældet er p.t., ønsker en gymnasial ungdomsuddannelse, kan det ikke forventes, at det udelukkende er de mest motiverede elever, der banker på. Når samfundet kræver en kombination af bogligt høje præstationer med masseuddannelse, er det måske ikke helt det samme som at bede sektoren løse cirkelns kvadratur, men det er tæt på!

⁷² Titel på Politikens leder; politiken.dk 15.5.2011.

⁷³ Undervisningsministeriets nyhedsbrev 21.1.2011.

⁷⁴ Undervisningsministeriets pressemeddelelse 16.8.2011.

⁷⁵ Fremsat af bl.a. den konservative politiker Carsten Strunge i Frederiksborg Amtsavis 26.5.2011 og imødegået 30.5.2011 af Peter Kuhlmann, rektor ved Frederiksborg Gymnasium og hf.

Også erhvervsuddannelserne under pres

Også erhvervsuddannelserne har været under pres i det forløbne år, og atter en gang især på grund af praktikpladssituationen.⁷⁶ Det førte til fremsættelse af L 36, som skulle tilskynde til indgåelse af flere og længerevarende uddannelses- og praktikaftaler.⁷⁷ Det var i lovbemærkningerne forudsat, at lovforslaget ville skaffe 7.400 ekstra uddannelses- og praktikaftaler i 2011. Den hidtidige præmie- og løntilskudsordning blev forlænget til udgangen af 2011, og bonussen blev forhøjet fra max 32.000 kr. til max 52.000 kr. Lovforslaget forhøjede arbejdsgiverbidraget til Arbejdsgivernes Elevrefusion på 290 kr. årligt pr. fuldtidsbeskæftiget i 2011-13 og videreførte muligheden for løntilskud på 30 kr. i timen for egupraktikaftaler i de første syv måneder af praktikaftalen. Ved 1. behandlingen ærgrede Kim Mortensen (S) sig alligevel over, at mere end 8.000 unge stadig manglede en praktikaftale og derfor ikke kunne færdiggøre deres erhvervsuddannelse, men han udtrykte samtidig tiltro til, at forøgelsen af bonussen til praktikvirksomhederne ville skaffe flere praktikpladser.

På elevsiden var der til gengæld tale om besparelser, idet L 24, endnu en udmøntning af genopretningspakken, afskaffede bonusordningen til elever over 18 år i lønnet praktik og skolepraktik i erhvervsuddannelser.⁷⁸ Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik det, at bonusordningen havde været gældende for elever i erhvervsuddannelserne, og at elevlønnen var højere end SU. Ordningen var desuden dyr at administrere. Ved 1. behandling mente Anne-Mette Winther Christiansen (V), at “de penge i meget højere grad kan gøre gavn et andet sted”, mens Christine Antorini (S) undrede sig over den konservative ordfører Rasmus Jar-

⁷⁶ Manglen på praktikpladser har været presserende i efterhånden mange år og er tidlige jævnligt omtalt i denne artikel. Se bl.a. *Uddannelseshistorie 2009* s. 138-39 og *Uddannelseshistorie 2010* s. 151-52.

⁷⁷ L 36 Forslag til lov om ændring af lov om *Arbejdsgivernes Elevrefusion*. (*Forhøjelse og ændring af bonus, forlængelse og ændring af ordningen om præmie og løntilskud til praktikvirksomheder og begrænsning af præmie og bonus for tredjelandsstatsborgere m.v.*). Lovforslaget vedtaget enstemmigt med 105 stemmer.

Fremsættelse af lovforslag: 6.10.2010.

1. behandling af lovforslag: 26.10.2010.

2. behandling af lovforslag: 28.10.2010.

3. behandling af lovforslag: 28.10.2010.

Lov nr. 1230 af 2.11.2010.

⁷⁸ L 24 Forslag til lov om *ophævelse af lov om bonus til elever i ungdomsuddannelse med lønnet praktik*. (Afskaffelse af bonus til elever i ungdomsuddannelse med lønnet praktik). Vedtaget med 59 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 49 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremsættelse af lovforslag: 6.10.2010.

1. behandling af lovforslag: 14.10.2010.

2. behandling af lovforslag: 18.11.2010.

3. behandling af lovforslag: 23.11.2010.

Lov nr. 1310 af 30.11.2010.

lovs (KF) udsagn om, "at erhvervsuddannelsesområdet står De Konservatives hjerte nær", for, som hun sagde, "så fristes man til at tænke, at den, man elsker, tugter man. For det, der sker, er jo, at der bliver skåret ned på området". Hun henledte samtidig opmærksomheden på høringssvaret fra Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, om at den samlede nedskæring på erhvervsuddannelsesområdet betød, at taxametrene derved blev lavere end i 2005.

Genopretningspakken havde også konsekvenser på produktionsskoleområdet med L 64, der trådte i kraft 1. januar 2011 og ændrede optagelseskriterierne, så en afbrudt ungdomsuddannelse, f.eks. ved frafald fra gymnasiet, ikke længere er adgangsgivende til forskel fra før, hvor alle unge under 25 år, uanset afbrudt ungdomsuddannelse, kunne optages på en produktionsskole.⁷⁹ Desuden blev produktionsskoleydelsen nedsat til 795 kr. pr. uge i 2010-niveau for hjemmeboende deltagere over 18 år, og den ligger altså ikke mere på samme niveau som de udeboendes. Christine Antorini (S) opgjorde ved 1. behandlingen besparelserne på produktionsskoleområdet til 706 mio. kr. for den kommende fireårsperiode og henledte opmærksomheden på, at ændringen ifølge lovbemærkningerne ville resultere i et aktivitetsfald på 15 procent. Også Marianne Jelved (RV) gav udtryk for bekymring over besparelsen og erindrede om baggrunden for ydelsesniveauet: "Det er elevløn på et lavt niveau, men det er en måde at give støtte til de unge mennesker på, som ligner den, de vil modtage på en erhvervsuddannelse. Så er den indrettet således, at man kan reducere i ydelsen, hvis ikke de unge overholder det at møde til tiden og lignende, så det også ligner en arbejdsplads. Det kan dårligt ske med den måde, ydelserne nu er skruet sammen på, hvor det kommer til at ligne SU". Hun mente derfor, at man med lovforslaget fratog produktionsskolerne et vigtigt pædagogisk redskab. Uenigheden var klart trukket op, og forslaget måtte da også efter 2. behandlingen endnu en tur i Uddannelsesudvalget, men vedtaget blev det med et smalt flertal.

De tekniske skoler har også haft mediebevågenhed i det forløbne år. Det er sket på baggrund af nogle lærerudsagn om, at alt for mange elever er fagligt svage og umotiverede og egentlig slet ikke burde være der.⁸⁰ Dermed fortøner politikernes mål om, at 95 procent af alle unge skal have en uddannelse, sig i en fjern horisont. Af knap 600 lærere i en rundspørge, arrangeret af *Politiken* blandt læ-

⁷⁹ L 64 Forslag til lov om ændring af lov om *produktionsskoler*. (*Ændring af optagelseskriterier og skoleydelse*). Vedtaget med 57 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 51 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL, UFG) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremstilling af lovforslag: 17.11.2010.

1. behandling af lovforslag: 26.11.2010.

2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.

3. behandling af lovforslag: 17.12.2010.

Lov nr. 1616 af 22.12.2010.

⁸⁰ *Politiken*.dk 8.4. og 10.4.2011.

rere på de tekniske skoler, svarede 72 procent, at andelen af dårligt motiverede elever er vokset de senere år, mens 62 procent vurderede, at eleverne er blevet fagligt svagere, og 54 procent troede, at frafaldet på de tekniske skoler vil vokse trods alle bestræbelser på det modsatte. En lærer betegnede forholdet som “ nærmest sørgeligt” og mente, at mange af eleverne “er her uden at vide hvorfor. Kan man ikke gå på handelsskole eller gymnasium, kastes de til os”. Ungdomsforsker Noemi Katznelson fra DPU opfordrede politikerne til at tage lærernes bekymringer meget alvorligt: “Der ligger et kraftigt opråb om hjælp”. Temaet blev et par dage efter behandlet i Politikens leder, som fandt, at det var “helt i orden, når lærerne giver politikerne dumpekarakter for sløseri [...] Lærernes kapitulation er rædselsfuld, fordi det først og fremmest er erhvervsuddannelserne, der kan sikre, at flere unge får en ungdomsuddannelse. Det er nemlig her, den mindst boglige fjerdedel af de unge søger hen efter folkeskolen. Og det er her, uddannelsesløftet skal finde sted”.

Alt i alt er der næppe tvivl om, at det vil kræve tid at gennemføre 95 procentmålsætningen. Undervejs skal der også gøres op med den voksende sociografiske skævvridning, som bl.a. kan tilskrives uddannelsesinstitutionernes markedsføring gennem de senere år.

Professionsuddannelserne – et underfrankeret projekt?

Professionsuddannelserne oplevede i 2011 et stigende ansøgental til stort set alle sine uddannelser bortset fra læreruddannelserne, der faldt med 1,3 procent i forhold til sidste år.⁸¹ Men selvom ansøgerantallet her er faldet, er der alligevel optaget 2 procent flere end i 2010.

Samtidig er de lærerstuderendes tilfredshed med undervisningens omfang og struktur til at overse. Danske tal fra den europæiske undersøgelse “eurostudent”, foretaget blandt 647 studerende på uddannelserne, viser, at skønt danske professionsbachelorstuderende typisk bruger 37 timer ugentlig på deres studium, er spredningen på de forskellige uddannelser betydelig: Hvor lærerstuderende bruger 15 timer ugentligt på selve undervisningen, er timetallet for pædagogstuderende 20 timer og for sundhedsstuderende 22 timer, mens resten af tiden går til forberedelse, praktik samt lønnet og ulønnet arbejde.⁸² Noget tyder altså på, at den aktuelle læreruddannelse langt fra er et fuldtidsstudium, hvad der giver anledning til bekymring. Eksempelvis har censorerne ved læreruddannelsen udtrykt bekymring for den faglige kvalitet i de små linjefag på 36 ECTS-point, fordi

⁸¹ Folkeskolen.dk 4.8.2011.

⁸² Den internationale Eurostudent spørgeskemaundersøgelse omfatter for Danmarks vedkommende 647 studerende på professionsbacheloruddannelserne. Det fremgår ikke, hvor mange af respondenterne der er lærerstuderende. Undervisningsministeriets pressemeddelelse og Folkeskolen.dk, begge 22.6.2011. Se også Folkeskolen.dk 15.11.2010

de af økonomiske årsager på flere læreruddannelsesinstitutioner er presset sammen på ét år, så flere årgange kan samlæse – noget, som de lærerstuderendes daværende formand Line Hjarsø anså for ganske problematisk, bl.a. af hensyn til samspillet mellem undervisningen i fagene og praktikperioderne.

Lektor ved Center for Grundskoleforskning på DPU Hans Dorf, der har forsket i de nordiske læreruddannelser, har påvist, at undervisningen på læreruddannelsen igennem de seneste 25 år er halveret; hvor der i 1986 var krav om 2.500 undervisningstimer på læreruddannelsen, var der i 1998 efter afskaffelsen af mindstetimetallet i 1992 tale om 1.700 undervisningstimer, og i 2010 var tallet nede på 1.300 timer.⁸³ Sammenholdt med det reducerede undervisningstimetallet med universitetsuddannelsernes undervisningstilbud fandt han forholdet mere problematisk for læreruddannelsen: “For en universitetsuddannelse er timetallet jo ikke i sig selv afgørende. Men for læreruddannelsen, hvor man gerne vil have en stærk kobling mellem det akademiske og praktiske perspektiv, vil det være nødvendigt med nogle alternative eller supplerende tiltag ud over den almindelige undervisning”. Og han påpegede, “at vi ved meget lidt om, hvad de studerende laver, når de ikke modtager undervisning”. Professionshøjskolerne betegnede dog i deres egen timetalsrapport, offentliggjort tidligere på året, de gennemsnitlige undervisningstimetallet på uddannelserne, herunder læreruddannelsen, som tilfredsstillende.

Beskæringerne af undervisningstilbuddet er klart økonomisk begrundet, jf. beregninger fra Professionshøjskolernes Rektorkollegium, der viser, at statens samlede tilskud til læreruddannelserne i perioden 2002-2010 er faldet med en tredjedel.⁸⁴ Fire ud af de syv professionshøjskoler kører derfor i dag med store underskud. De stramme finanslovsforhandlinger efteråret 2010 fik da også de lærerstuderende ved adskillige uddannelsessteder, herunder Frederiksberg, Metropoli og Holbæk, til at demonstrere i protest mod besparelser og fyringer af ansatte på uddannelsen.⁸⁵ Da lærerne på Zahle nedlagde arbejdet i solidaritet med fyrede kolleger, bakkede den daværende formand for Lærerstuderendes Landskreds (LL) Line Hjarsø de demonstrerende parter op og mente, at professionshøjskolerne “har fra start af været et underfrankeret projekt”, mens professionshøjskolernes daværende rektorformand Laust Joen Jakobsen begrundede den dårlige økonomi i “en giftig blanding af fusioner, som har drænet kassen, og faldende tilskud fra staten”. Han mente også, at “i forhold til uddannelsesstaxametret har professionshøjskolerne måttet æde en dobbeltwhopper”, fordi lav søgning og højt frafald – kun godt halvdelen af de optagne fuldfører uddannelsen – er

⁸³ Folkeskolen.dk 21.6.2011.

⁸⁴ Undervisningstaxametret for læreruddannelserne er i perioden 2002-2010 nedsat med 14 procent fra 550.779.500 kr. til 489.740.883 kr., mens antallet af studenterårsværk i samme periode er faldet fra 13.546 til 9.904.

⁸⁵ Folkeskolen.dk 18.11.2010 og 11.1.2011.

“en giftig cocktail”. Endelig kritiserede han fordelingen af globaliseringsmidlerne: “Hver gang er det universiteterne, der løber med den store lottogevinst, mens vi får, hvad der svarer til fem rigtige. Vi har fået 400 mio. kr. over de sidste tre år, men den kilde løber tør i 2012”.

En anden årsag til professionshøjskolernes klemte situation er, at mange ressourcer i den seneste halve snes år er flyttet fra institutionernes hovedydelse, undervisningen, over til administrative og ledelsesmæssige aktiviteter. Ifølge den seneste årsrapport fra Professionshøjskolernes Rektorkollegium arbejder nu næsten hver tredje medarbejder med administration og ledelse.⁸⁶ Det stigende antal administrative medarbejdere blev for alvor markant, da læreruddannelserne blev en del af de daværende CVU’er for knap ti år siden. Eksempelvis var der på det daværende selvstændige Frederiksberg Seminarium i 2003 blot 8 procent af de dengang 80 ansatte, der var administrative medarbejdere, og seminariet havde et overskud på 2,3 mio. I kontrast hertil var situationen den i 2010 på UC Metropol, som læreruddannelsen nu er en del af, at man måtte konstatere et underskud på over 30 mio. kr., mens knap 29 procent af medarbejderne var ansat til administration.

Gerhard Jaspersen, der som specialkonsulent i Undervisningsministeriet for læreruddannelsen 1975-2004 har været tæt involveret i de seneste 30 års udvikling inden for læreruddannelserne, tolkede udviklingen som en konsekvens af flere skift: fra statsstyret centralisering over større frihed til en ny centralisering i professionshøjskoler. Han sagde bl.a.: “I 70’erne og 80’erne var uddannelsen ekstremt centralt styret. Der var faste bevillinger, og der var et obligatorisk timetal for hvert fag – helt ned til hvor mange timer man skulle undervises i et bestemt instrument i faget musik. Holdstørrelser, eksamensbestemmelser mv. blev styret af ministeriet. På seminarierne var der kun brug for en rektor, en inspektor, en praktikleder og nogle hk’ere til at lede og administrere”. Men det ændrede sig i begyndelsen af 1990’erne, hvor seminarierne overgik fra statseje til selveje og dermed fra detail- til rammestyring. Med bekendtgørelsen fra 1992, fulgt op af en ny arbejdstidsaftale, fjernede man således det faste timetal og gik over til en angivelse af årsværk koblet med CKF’er for hvert fag og taxameterstyring med belønning af antal færdiguddannede studerende. Det var summen af alt dette, der banede vejen for faldet i antal undervisningslektioner.

Et vigtigt led i profileringen af professionshøjskolerne er deres campusudbygning. Senest er flere af UCC’s uddannelser planlagt samlet i en ny campus i København, heraf de to læreruddannelser ved Zahle og Blaagaard/KDAS.⁸⁷ Men den nytiltrådte formand for LL Tobias Holst, der selv er studerende fra Blaagaard/

⁸⁶ Folkeskolen.dk 21.6.2011.

⁸⁷ Nyhedsbrev fra UCC 14.3.2011 og Folkeskolen.dk 9.3.2011. Se også *Uddannelseshistorie 2009* s. 145-46.

KDAS, var dog på grund af professionsuddannelsernes forskellighed grundlæggende skeptisk over for campustankegangen, selvom han godt kunne se fordele for det tværprofessionelle samarbejde og i forhold til udbuddet af linjefag. Den nye uddannelsescampus i København på cirka 55.000 kvadratmeter i den fremtidige Carlsberg bydel skal have plads til mere end 10.000 studerende og stå klart i 2015 med et årligt optag på 1.000 lærerstuderende.⁸⁸ Men før da, nemlig sommeren 2012, er UCC's campusbyggeri i Hillerød klart med uddannelser til bl.a. pædagog, fysioterapeut, sygeplejerske og socialrådgiver. Også Københavns overborgmester Frank Jensen er tilfreds. Hvis parterne som forventet bliver enige, skal projektet godkendes i Folketingets finansudvalg i efteråret 2011.

Tina Nedergaard (V) var 1. februar 2011 på ny i åbent samråd om Professionshøjskolen UCC's varslede besparelser på tegnsprogstolkeuddannelsen i Aarhus med baggrund i hendes påbud 29. marts 2010 til UCC om at opretholde udbuddet i Århus mindst indtil den 31. juli 2011.⁸⁹ Hun ønskede fortsat to udbudssteder i Danmark og tillige, at uddannelsen skulle ændres til en professionsbacheloruddannelse og dermed en del af det ordinære uddannelsessystem. Ministeren gav tilsagn om, at der også vil blive set på tilskudsstrukturen ved iværksættelsen af den nye uddannelse, men hun understregede samtidig, at "UCC er forpligtet til at udbyde de uddannelser, de modtager tilskud til. Det er en forpligtelse, der vejer særligt tungt, når det drejer sig om en uddannelse, der retter sig mod et handicapområde".

Fusionernes tid er heller ikke forbi endnu. Ingeniørhøjskolen i Aarhus og Aarhus Universitet fusionerer senest den 1. januar 2012, og Ingeniørhøjskolens uddannelsesudbud af diplomingeniøruddannelser fortsættes i den sammenlagte institutions regi.⁹⁰ Fusionen fik som strategisk konsekvens, at de politiske partier samtidig bekræftede aftalen om professionshøjskolerne fra 2007 og lovede at drøfte muligheden for etablering af professionsmasteruddannelser, f.eks. inden for det sundhedsfaglige og pædagogiske område. At kunne udbyde masteruddannelser er en mærkesag for den nye formand for professionshøjskolernes rektorkollegium Erik Knudsen, rektor for UC Lillebælt, som tiltrådte 1. juli 2011 for en toårig periode. Han afløste Laust Holm Joensen fra UCC, der havde besat posten siden 2008, og som forbliver i Rektorkollegiets Forskningspolitiske Udvalg. Et andet fokuspunkt for den nytiltrådte formand er at skaffe alle professionshøjskolernes uddannelser og, ikke som nu kun læreruddannelsen, permanente bevillinger i stedet for globaliseringsmidlerne, der udløber med udgangen af 2012. Erik Knudsen har også allerede udtalt sig imod Socialpædagogernes Landsforbunds forslag om at genindføre en selvstændig socialpædagogisk uddannelse,

⁸⁸ Se www.ucc.dk og www.business.dk, begge 18.4.2011.

⁸⁹ Se *Uddannelseshistorie 2010* s. 156.

⁹⁰ Undervisningsministeriets pressemeddelelse 1.6.2011.

som han har kommenteret med, at man derved “går tilbage til verden før 1992, og det tror vi ikke er løsningen”.⁹¹ I stedet mener han, at diplom- og masteruddannelser skal sikre mulighederne for specialisering.

Af andre tiltag, der peger hen mod ændret status for professionshøjskolerne, kan nævnes, at professionshøjskolen Metropol pr. 1. september 2011 ændrede sin struktur, idet de fem hovedområder ledet af hver sin direktør blev konverteret til fire fakulteter ledet af hver sin dekan.⁹² De tidligere afdelinger benævnes herefter institutter og deres ledere institutchefer; det er snart flere år siden, ledere af lærer- og pædagogseminarier skiftede titel fra det traditionsrige “rektor” til det mere beskedne “afdelingsleder”. Alt sammen peger hen imod en mere universitetslignende status for professionshøjskolerne, hvad der ikke just vil gøre det vanskeligere på et tidspunkt at fusionere professionshøjskoler og universiteter – en udvikling, som i disse centraliseringstider måske ikke er så fjern endda.

Universiteterne – fusioner og administratitit

Året bragte på universitetsområdet megen og hed debat om frihedsgrader, dels med baggrund i universitetslovens revision, dels i de oplevelser og erfaringer, som de senere års mange fusioner har bibragt de parter, der er involveret i omstruktureringerne. Også SU-ændringer har fyldt meget.

Universitetslovens revision ved L 143 tog afsæt i evalueringen i 2009 af universitetsloven fra 2003, hvor universiteterne blev selvejende institutioner. Alt i alt har den nye lov givet bedre rammer for internationalisering, herunder samarbejde med udenlandske universiteter, og lidt større frihed til det enkelte universitet til at indrette sin ledelsesstruktur, dog fortsat i en enstrengt ledelsesstruktur.⁹³ Et ændringsforslag undervejs sikrede, at universiteterne ikke kunne pålægges pligtige eller konkrete mål, men at ministeren kan “fastsætte mål” i udviklingskontrakterne. Loven hjemler også fusionen mellem Aarhus Universitet og Ingeniørhøjskolen i Aarhus. Ved 1. behandlingen kritiserede Jonas Dahl (SF) forslaget for at give universitetsrektorerne nærmest “enevældig magt”, hvad Venstres ordfører

⁹¹ Danskekommuner.dk 11.7.2011.

⁹² Se <http://www.phmetropol.dk>.

⁹³ L 143 Forslag til lov om ændring af *universitetsloven, lov om teknologioverførsel m.v. ved offentlige forskningsinstitutioner og lov om almene boliger m.v. (Opfølgning på evaluering af universitetsloven, internationale uddannelsessamarbejder og selskabsdannelse ved udbud af uddannelse i udlandet m.v.)*. Fremsat af videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen. Vedtaget med 86 stemmer for forslaget (V, S, DF, KF, LA) 24 stemmer imod forslaget (SF, RV, EL, UFG).

Fremsættelse af lovforslag: 10.2.2011.

1. behandling af lovforslag: 22.2.2011.

2. behandling af lovforslag: 17.5.2011.

3. behandling af lovforslag: 19.5.2011.

Lov nr. 634 af 14.6.2011.

Se også *Uddannelseshistorie 2009* s. 151-53 og *Uddannelseshistorie 2010* s. 158-59.

Malou Aamund dog “slet ikke [var] enig i”. Marianne Jelved (RV) var ikke utilfreds med forslaget, men med, at “semesterlængden er skrumpet, jeg havde nær sagt år for år”, hvad hun mente rimede dårligt med, “at vi i Folketinget med et bredt flertal har øget visse taxametre”. Videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen (KF) delte “til fulde” Marianne Jelveds utilfredshed med den mindre undervisning på humaniora og samfundsfag og fandt det “ikke tilfredsstillende, at universiteterne får øget taxametrene og ikke leverer øget undervisning”. Hun havde derfor allerede præciseret forholdet i et brev til universitetsrektorerne dagen før. At de politiske fronter ikke havde flyttet sig ved 2. behandlingen, blev understreget af Per Clausen (EL), som fandt, at lovforslaget rummede “meget små ændringer eller ændringer, der går i den direkte forkerte retning”.

Politikernes kommentarer sigtede til det forløb, som udspillede sig i andet halvår af 2010 ved Københavns Universitet (KU), hvor man, bl.a. med baggrund i genopretningspakkens sparekrav til landets universiteter på 250 mio. kr., varslede lukning af cirka 20 sprog som selvstændige uddannelser, herunder arabisk, russisk, italiensk, græsk og latin. Selvom planerne blev mødt af højlydte protester, var man klar til at nedlægge en hel række mindre humanistiske uddannelser og samle småfag i færre, større enheder.⁹⁴ Planerne om masselukning af sprogfagene blev dog efter hed debat udskudt tre år. Kun nederlandsk blev nedlagt, mens alle andre lukningstruede sprogfag blev samlet på færre studieordninger og antallet af eksamener og eksamensformer beskåret. Dansk erhvervsliv har i årevis efterlyst en langsigtet plan for sprogpolitikken i Danmark, og hos Dansk Industri advarede forskningspolitisk chef Charlotte Rønhof mod kortsynede nedlæggelser: “Sprog er ikke et område, hvor man ene og alene kan lade markedskræfterne råde. Det er nødvendigt med en politisk plan, så vi bevarer og dyrker sproglige og kulturelle vidensbaser [...] Man kan ganske enkelt ikke være bekendt at udbyde fag, der er så udsultede, at de studerende knap modtager undervisning”. Mindre synlige, men også mærkbare nedskæringer i undervisningen kom bl.a. til udtryk ved, at man på KU’s Saxo-Instituttet reducerede forårssemesteret 2011 til 12 uger i stedet for som tidligere 14 uger .

Også SU-systemet måtte holde for med besparelser. Regeringen fremlagde 19. november 2010 sit udspil til reform af SU-systemet med oplægget “SU, der skaber vækst og beskæftigelse – bedre brug af SU-midlerne”.⁹⁵ Oplægget, der var annonceret allerede i statsministerens åbningstale i oktober, omfattede følgende ændringer: Start-SU og studiestartlån, en kontant bonus til studerende med hurtig start og gennemførelse, lån til betaling af studieafgifter ved studier i udlandet, forhøjelse af fribeløbet med 2.500 kroner, Målretning og fremrykning af 1,08 reglen fra 2 til 1 år efter den adgangsgivende eksamen, reduktion af kvote

⁹⁴ Uniavisen.dk 30.08.2010 og Politiken.dk 28.2.2011.

⁹⁵ Undervisningsministeriets pressemeddelelse 19.11.2010.

2-optagelser på visse uddannelser og begrænsning af SU til normeret tid. Oplægget rummede også en afskaffelse af SU'en til hjemmeboende unge på ungdomsuddannelserne, de såkaldte cafépenge.⁹⁶ Præsentationen af oplægget førte umiddelbart til en stor demonstration dagen efter arrangeret af Danske Stude-
rendes Fællesråd (DSF).⁹⁷ Formanden for Danske Gymnasieelevers Sammenslut-
ning Frederik Gjørup Nielsen fandt, at man "rammer socialt helt skævt at fjer-
ne de hjemmeboendes SU", og han var "overbevist om, at det vil øge frafaldet og
bringe os længere væk fra 95 %-målsætningen", mens Mikkel Zeuthen, formand
for DSF, mente, at "man kan ikke både tiltrække kloge hoveder og samtidig køre
en sparepolitik". Et væsentligt led i pakken – et af de få punkter, som partierne
bag SU-forliget kunne enes om – var forslaget om reduktion fra 2 til 1 år af 1,08-
reglen. Det blev dog mødt af modstand fra bl.a. Dansk Industri (DI), som adva-
rede mod at skære ned på de unges sabbatår ved at fremrykke 1,08-reglen for at
få de unge hurtigere gennem uddannelserne og ud på arbejdsmarkedet.⁹⁸ For-
handlingerne gik således trægt, men blev skudt i gang igen i maj 2011 af Troels
Lund Poulsen (V). Herefter nedlagde SF imidlertid endegyldigt veto mod at af-
skaffe cafépengene, begrundet af partiets SU-ordfører Nanna Westerby (SF) så-
ledes: "Det sidste, Danmark har brug for, er at gøre det sværere for unge at tage
en uddannelse". Og da SF er en del af SU-forligskredsen, kunne regeringen ikke
finde den planlagte besparelse på cirka 1 mia. uden at opsigte forliget. Det blev da
også kort efter brudt, og der blev indgået ny aftale mellem regeringen, Dansk Fol-
keparti og Kristendemokraterne, hvorefter SU skal begrænses til normeret tid,
1,08-reglen fremrykkes, ligesom der skal indføres studiestartlån, start-SU og for-
højelse af laveste fribeløb ved fritidsarbejde. Aftaleforløbet, hvor aftalen blev ind-
gået hen over hovedet på de andre forligskredspartier, blev klart opfattet som
dårlig forligsskik og af Christine Antorini (S) karakteriseret som "uhørt", også
selvom man i Undervisningsministeriet mente, at regeringen med aftalen blot
havde "sikret sig en finansiel opbakning bag en SU-reform efter et valg", og at re-
formens indhold fortsat skulle drøftes i SU-forligskredsen. Ifølge aftaleteksten
tænkes SU-omlægningen iværksat for studerende, der begynder deres studier i
2012, eller som led i en SU-reform med SU-forligskredsen. De samlede udgifter
til SU-stipendier udgjorde i 2008 7,974 mia. kr., svarende til 28 procent af de of-
fentlige udgifter til uddannelse. En beregning foretaget af Undervisningsmini-
steriet august 2011 viste, at forliget vil koste 38 procent af landets SU-
modtagere 49.900 kroner.

⁹⁶ Politiken.dk 15.5.2011 og 28.8.2011. Den såkaldte 1,08-regel indebærer, at studerende ved optagelse på videregående uddannelser senest to år efter den adgangsgivende eksamen, får "kvikbo-
nus" for tidlig studiestart, idet eksamensbevisets karaktergennemsnit ganges med 1,08.

⁹⁷ Dsfnet.dk 19.11.2010.

⁹⁸ Altinet.dk 13.1.2011, 8.5.2011 og 19.5.2011.

Genopretningspakkens besparelser var også formålet med L 56, som angiveligt skulle "harmonisere" satserne for befordringsrabat til uddannelsessøgende m.v. og samtidig give en besparelse på 75 mio. kr. årligt.⁹⁹ De fleste af ændringerne fik virkning allerede fra 1. januar 2011. Ved 1. behandlingen mente Christine Antorini (S), at Undervisningsministeriets beskrivelse af lovforslaget "tangerede det misvisende" og sagde bl.a.: "Det her forslag betyder for unge på en ungdomsuddannelse, der har lidt transportvej til deres erhvervsskole, handelsgymnasium eller almene gymnasium, at deres busbilletpris stiger med 70 %. [...] De får en ekstra regning sendt direkte fra Venstre på 1.500 kr. om året bare for transportudgifter – en ekstra regning. I forvejen betaler de 3.500 kr. om året. Det vil sige, at op imod 6.000 kroner om året skal en ung på en erhvervsskole, et handelsgymnasium eller et alment gymnasium betale for bare at kunne transportere sig til sit uddannelsessted". Johanne Schmidt-Nielsen (EL) ønskede at få bekræftet, at forslaget handlede om at skære 75 mio. kr. om året på befordringsrabatten til unge, hvortil Erling Bonnesen (V) svarede, at det havde han "da aldrig lagt skjul på". I lovbehandlingen havde man imidlertid overset politiets grunduddannelse, hvad der førte til fremsættelse af L 179, der var en opfølgning på politiforliget og indebar, at aflønningen af politielever overgår til SU i skoleperioder.¹⁰⁰ Ved 1. behandlingen efterlyste Marianne Jelved (RV), at politiuddannelsen blev en bacheloruddannelse, hvad Troels Lund Poulsen (V) gav tilsagn om at kigge nærmere på.

Det så sort ud for universiteternes økonomi efter finanslovaftalen for 2011 mellem regeringen og Dansk Folkeparti, hvor man på KU først påregnedes en reduktion på cirka 200 stillinger, men klarede det meste af stillingsfaldet ved frivillig

⁹⁹ L 56 Forslag til lov om ændring af lov om befordringsrabat til studerende ved videregående uddannelser, lov om befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v. og lov om statens uddannelsesstøtte (SU-loven). (Harmonisering af satser for befordringsrabat til uddannelsessøgende m.v., indførelse af godtgørelse efter en kilometersats til studerende ved videregående uddannelser m.v.). Vedtaget med 60 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 50 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL, UFG) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremsættelse af lovforslag: 10.11.2010.

1. behandling af lovforslag: 12.11.2010.

2. behandling af lovforslag: 9.12.2010.

3. behandling af lovforslag: 16.12.2010.

Lov nr. 1567 af 21.12.2010.

¹⁰⁰ L 179 Forslag til lov om ændring af SU-loven. (Fribeløb i forbindelse med SU til uddannelsessøgende ved politiets grunduddannelse). Vedtaget med 107 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA) 0 stemmer imod forslaget 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremsættelse af lovforslag: 30.3.2011.

1. behandling af lovforslag: 12.4.2011.

2. behandling af lovforslag: 19.5.2011.

3. behandling af lovforslag: 30.5.2011.

Lov nr. 561 af 6.6.2011.

Politiforliget blev indgået 6.11.2010 mellem regeringen, S, DF, SF, RV og KD og omhandlede politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2011.

fratræden og manglende genbesættelse o.l.¹⁰¹ Bedre blev det ikke, da Videnskabsministeriet juni 2011 meldte nye besparelser ud som følge af genopretningspakken.¹⁰² Samtidig øremærkede man besparelserne til reduktion af administrations- og ledelsesudgifterne. Og ikke uden grund, for i perioden 2003-09 voksede administrationsandelen af de danske universiteters budgetter med 2,4 procent, eller 553 mio. kr.¹⁰³ En omdiskuteret undersøgelse fra oktober 2010 udført for Dansk Magisterforening af professorerne Sue Wright (DPU, Aarhus Universitet) og Rebecca Boden (University of Wales Institute Cardiff) havde påvist, at universiteterne led af "administratitits", ikke mindst forårsaget af fusionerne, som efter forskernes opfattelse var blevet udført med ringe planlægning og alene selvfinansieret. Ifølge rapporten er udgifterne til landets universiteter steget med omtrent 40 procent i perioden 2003-09, primært finansieret af konkurrenceudsatte midler, dvs. midler uden for institutionernes basisbevilling. På landsplan er administrationsudgifterne gået fra at fylde 16,1 procent i 2003 til 18,5 procent i dag. Desuden er centraladministrationen omkring rektor næsten fordoblet i perioden. Tendensen gælder for alle landets universiteter, men på nogle universiteter har stigningen i administrative udgifter været større end på andre, f.eks. for DTU, hvor stigningen udgør hele 277 procent.¹⁰⁴

Turbulensen ramte i det forløbne år også DPU, idet Aarhus Universitet, der sommeren 2010 fik Mette Thunø som dekan, pr. 1. januar 2011 omstrukturerede fra ni til fire nye hovedområder. Her indgik DPU i det nyoprettede fakultet Faculty of Arts. Samtidig fratrådte dekan Lars Qvortrup, der har stået i spidsen for DPU, siden det i 2008 blev lagt ind under Aarhus Universitet, på grund af uenighed med ledelsen om den nye fakultetsstruktur for AU, idet han fandt, at nedlæggelsen af DPU som selvstændigt fakultet ville svække DPU i forhold til den samlede uddannelsessektor.¹⁰⁵ Ledelsen på Aarhus Universitet foretog 9. marts 2011 en præsentation af detaljerne i reformen. Den indebærer, at DPU stort set fortsætter som en samlet enhed.¹⁰⁶ Det nye fakultet består af Institut for samfund og kultur, Institut for æstetik og kommunikation, Institut for uddannelse og læring (DPU) og et nyt Center for universitets- og ungdomsuddannelsespædagogik. Rektor Lauritz Holm-Nielsen omtalte ikke de enkelte institutter under sin præsentation, men i ledelsens rapport om den nye struktur hedder det: "Det har væ-

¹⁰¹ Uniavisen.dk 22.11.2010 og 22.12.2010.

¹⁰² Uniavisen.dk 24.6.2011.

¹⁰³ Se <http://uniavisen.dk> 8.10.2010.

¹⁰⁴ Uniavisen.dk 15.10.2010.

¹⁰⁵ Lars Qvortrup er pr. 1.9.2011 ansat som professor ved Institut for Læring og filosofi, Aalborg Universitet, hvor han også er direktør for LSP (Laboratorium for forskningsbaseret skoleudvikling og praktisk pædagogik, Aalborg Universitet og UC Nordjylland). Se også *Uddannelseshistorie 2008* s. 209-10 og *Uddannelseshistorie 2010* s. 161-62 samt folkeskolen.dk 4. og 5.1.2011.

¹⁰⁶ [Folkeskolen.dk](http://folkeskolen.dk) 9.3.2011.

ret afgørende for beslutningen om tre institutter og et center, at en væsentlig del af uddannelserne og forskningen ved DPU har en sektorspecifik karakter med en række klare aftagere og eksterne interessenter, som fordrer en entydig organisatorisk kontaktflade". Enkelte områder og medarbejdere flyttes dog fra DPU til Aarhus, nemlig forskningsprogrammet Medier og it i et læringsperspektiv, Center for børnelitteratur, de videregående uddannelsers pædagogik samt rådgivnings- og støttecentret. Kandidatuddannelsen it-didaktisk design fastholdes og videreudvikles på DPU. Reorganiseringen er den største i Aarhus Universitets 83-årige historie og medfører en reduktion fra 55 til 26 institutter. Grundskolen bliver fremover det mest centrale område på DPU.¹⁰⁷ Forskning i universitets- og ungdomsuddannelsespædagogik skilles ud i et nyt center, så DPU får tre kerneområder, nemlig grundskolen, daginstitutioner og livslang læring. Prodekan for uddannelse ved humaniora på Københavns Universitet og tidligere lektor i kommunikation på RUC Hanne Løngreen er pr. 1. juli 2011 ansat som leder af DPU med stillingsbetegnelsen institutleder.¹⁰⁸

KU var i årets løb noget belastet af en spektakulær underslæbssag, hvor hjerneforskeren Milena Penkowa var anklaget for underslæb og fremstilling af falske bilag samt forsøg på at skyde skylden over på en studentermedhjælper.¹⁰⁹ Ifølge byretsdommen på tre måneders betinget fængsel, som hun accepterede, begik hun underslæb over for Dansk Selskab for Neurovidenskab for et beløb på 28.000 kr. De falske bilag forsøgte hun, da sagen blev anmeldt til politiet, ved et falsk kontoudtog at tilskrive den studerende. Debatten kredsede bl.a. om, hvorvidt der havde været tale om nepotisme fra rektor Ralf Hemmingsens og den tidligere videnskabsminister Helge Sanders (V) side. Det fik videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen (K) til at sende sagen til Kammeradvokaten, der fastslog, at der ikke var foregået noget så ulovligt, at det kunne føre til afskedigelse af rektor. Men ministeren mente – i modsætning til bestyrelsen – at der undervejs i sagens forløb var sket en række fejlskøn og mangelfuld opfølgning, hvorfor hun rettede en "meget alvorlig kritik mod KU's bestyrelses håndtering af sagen" og satte KU under såkaldt skærpet tilsyn, indtil forholdene var bragt i orden. Heller ikke ministeren ville afsætte bestyrelsen ud fra den begrundelse, at den hverken havde begået egentligt lovbrud eller sat videreførelsen af universitetet i fare. Efter KU's skøn har alene udgiften til sagens udredning – bl.a. forbrug af interne ressourcer, kammeradvokatens redegørelse og en ekstern gennemgang af Penkows forskning – beløbet sig til cirka 7 mio. kr. Hertil kommer ikke målbare skader som universitets prestigetab.

¹⁰⁷ Folkeskolen.dk 9.3.2011.

¹⁰⁸ Folkeskolen.dk 31.5.2011.

¹⁰⁹ Uniavisen.dk 7.3., 22.3. og 24.6.2011.

Det kan i øvrigt nævnes, at tre ud af Københavns Universitets bestyrelses seks eksterne medlemmer udskiftes ved udgangen af 2011, hvad der betyder et farvel til Claus Bræstrup, tidligere administrerende direktør for H. Lundbeck, Boel Flodgren, professor i handelsret ved Lunds Universitet, og Jørn Lund, direktør for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.¹¹⁰

Alt i alt har året for universiteterne været ret så hektisk og givet både økonomiske rynker i panden, ikke mindst på grund af den belastende administrativitet – et nyt, men sikkert ganske sejlivede ord i det danske sprog – og prestigemæssige ridser i lakken. Det kommer formentlig til at tage nogen tid for sektoren at komme sig over begge dele.

Andre lovforslag og beslutningsforslag 2010–11

En række af årets lov- og beslutningsforslag er kommenteret i selve artiklen. Her følger øvrige forslag på Undervisningsministeriets og Videnskabsministeriets områder. Af pladshensyn er de alene anført med nr., navn og data fra Folketingsbehandlingen. Interesserede henvises til <http://www.ft.dk/Dokumenter.aspx> for yderligere læsning.

Lovforslag:

L 25 Forslag til lov om ændring af lov om *Arbejdsgivernes Elevrefusion*. (Pris- og lønregulering af arbejdsgiverbidrag til VEU-godtgørelse m.v.).¹¹¹

L 41 Forslag til lov om ændring af lov om *statens voksenuddannelsesstøtte (SVU)*. (Forkortelse af perioden med statens voksenuddannelsesstøtte på videregående niveau, afskaffelse af beregningsperioden på 5 år for gentagen ret til statens voksenuddannelsesstøtte til uddannelse på videregående niveau, nedsættelse af støttesatsen på både alment og videregående niveau m.v.).¹¹²

¹¹⁰ Uniavisen.dk 24.6.2011.

¹¹¹ L 25 Forslag til lov om ændring af lov om *Arbejdsgivernes Elevrefusion*. (Pris- og lønregulering af arbejdsgiverbidrag til VEU-godtgørelse m.v.). Vedtaget med 60 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 50 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget. Fremsættelse af lovforslag: 6.10.2010.
1. behandling af lovforslag: 14.10.2010.
2. behandling af lovforslag: 18.11.2010.
3. behandling af lovforslag: 23.11.2010.
Lov nr. 1311 af 30.11.2010.

¹¹² L 41 Forslag til lov om ændring af lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU). (Forkortelse af perioden med statens voksenuddannelsesstøtte på videregående niveau, afskaffelse af beregningsperioden på 5 år for gentagen ret til statens voksenuddannelsesstøtte til uddannelse på videregående niveau, nedsættelse af støttesatsen på både alment og videregående niveau m.v.). Vedtaget med 54 stemmer for forslaget (V, DF, KF, LA) 46 stemmer imod forslaget (S, SF, RV, EL, UFG) 0 stemmer hverken for eller imod forslaget. Fremsættelse af lovforslag: 27.10.2010.
1. behandling af lovforslag: 12.11.2010.

L 63 Forslag til lov om ændring af lov om *erhvervsuddannelser og lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion*. (De faglige udvalgs praktikpladsopsøgende arbejde, begrænsning af ydelser med hensyn til udenlandske elever, adgang til skolepraktik og skoleundervisning, tilskud til praktikvirksomheder m.v.).¹¹³

L 129 Forslag til lov om ændring af *avu-loven, lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. og lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne*. (Ophævelse af revisionsbestemmelser vedrørende individuel kompetencevurdering).¹¹⁴

L 172 Forslag til lov om ændring af lov om *godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v.* (Tilpasninger med henblik på at modvirke utilsigtet anvendelse af godtgørelsesordningen, tilpasninger på grund af digitalisering m.v.).¹¹⁵

2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.

3. behandling af lovforslag: 16.12.2010.

Lov nr. 1566 af 21.12.2010.

¹¹³ L 63 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser og lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion. (De faglige udvalgs praktikpladsopsøgende arbejde, begrænsning af ydelser med hensyn til udenlandske elever, adgang til skolepraktik og skoleundervisning, tilskud til praktikvirksomheder m.v.). Vedtaget med 110 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA, UFG) 0 stemmer imod forslaget 0 stemmer hverken for eller imod forslaget

Fremsættelse af lovforslag: 17.11.2010.

1. behandling af lovforslag: 26.11.2010.

2. behandling af lovforslag: 10.12.2010.

3. behandling af lovforslag: 17.12.2010.

Lov nr. 1615 af 22.12.2010.

¹¹⁴ L 129 Forslag til lov om ændring af *avu-loven, lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. og lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne*. (Ophævelse af revisionsbestemmelser vedrørende individuel kompetencevurdering). Vedtaget med 111 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA, UFG) 0 stemmer imod forslaget 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremsættelse af lovforslag: 3.2.2011.

1. behandling af lovforslag: 1.3.2011.

2. behandling af lovforslag: 22.3.2011.

3. behandling af lovforslag: 31.3.2011.

Lov nr. 277 af 5.4.2011.

¹¹⁵ L 172 Forslag til lov om ændring af lov om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Tilpasninger med henblik på at modvirke utilsigtet anvendelse af godtgørelsesordningen, tilpasninger på grund af digitalisering m.v.). Vedtaget med 108 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, LA) 0 stemmer imod forslaget 2 stemmer hverken for eller imod forslaget (EL).

Fremsættelse af lovforslag: 23.3.2011.

1. behandling af lovforslag: 31.3.2011.

2. behandling af lovforslag: 30.5.2011.

3. behandling af lovforslag: 1.6.2011.

Lov nr. 573 af 7.6.2011.

L 207 Forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven. (*Demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, kommunal folkeoplysningspolitik, øget brugerinddragelse m.v.*).¹¹⁶

Beslutningsforslag

B 25 Forslag til folketingsbeslutning om *sociale klausuler om lærlinge og elever i statens udbud*.¹¹⁷

B 26 Forslag til folketingsbeslutning om *sociale klausuler om lærlinge og elever i bolig- og pensionsselskabers byggeri*.¹¹⁸

B 100 Forslag til folketingsbeslutning om *bedre forhold for forsørgere på erhvervsuddannelserne*.¹¹⁹

B 112 Forslag til folketingsbeslutning om *at gøre sproget på offentlige hjemmesider og i offentlige breve, vejledninger, formularer og lign. mere forståeligt for borgerne*.¹²⁰

¹¹⁶ L 207 Forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven. (Demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, kommunal folkeoplysningspolitik, øget brugerinddragelse m.v.). Vedtaget med 109 stemmer for forslaget (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA) 0 stemmer imod forslaget 0 stemmer hverken for eller imod forslaget.

Fremstilling af lovforslag: 29.4.2011.

1. behandling af lovforslag: 10.5.2011.

2. behandling af lovforslag: 30.5.2011.

3. behandling af lovforslag: 1.6.2011.

Lov nr. 574 af 7.6.2011.

¹¹⁷ B 25 Forslag til folketingsbeslutning om sociale klausuler om lærlinge og elever i statens udbud. Fremsat 19.11.2010 af Karsten Hønge (SF), Ole Sohn (S). 1. behandling 18.1.2011. Forkastet ved 2. behandling 1.6.2011 med 51 stemmer for forslaget (S, SF, RV, EL) og 61 imod (V, DF, KF). Christine Antorini (S) og Carsten Hansen (S). 1. behandling 18.1.2011. Forkastet ved 2. behandling 1.6.2011 med 51 stemmer for forslaget (S, SF, RV, EL) og 61 imod (V, DF, KF).

¹¹⁸ B 26 Forslag til folketingsbeslutning om sociale klausuler om lærlinge og elever i bolig- og pensionsselskabers byggeri. Fremsat 19.11.2010 af Karsten Hønge (SF), Ole Sohn (SF), Christine Antorini (S), Carsten Hansen (S). 1. behandling 18.1.2011. Forkastet ved 2. behandling 1.6.2011 med 50 stemmer for forslaget (S, SF, RV, EL) og 60 imod (V, DF, KF).

¹¹⁹ B 100 Forslag til folketingsbeslutning om bedre forhold for forsørgere på erhvervsuddannelserne. Fremsat 31.3.2011 af Marianne Jelved (RV), Margrethe Vestager (RV), Morten Østergaard (RV), Christine Antorini (S), Carsten Hansen (S), Karsten Hønge (SF), Nanna Westerby (SF), Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Line Barfod (EL). Ved 1. behandlingen 10.5.2011 henvist til udvalg.

¹²⁰ B 112 Forslag til folketingsbeslutning om at gøre sproget på offentlige hjemmesider og i offentlige breve, vejledninger, formularer og lign. mere forståeligt for borgerne. Fremsat 1.4.2011 af Rasmus Prehn (S), Lennart Damsbo-Andersen (S), Vibeke Grave (S), Magnus Heunicke (S), Thomas Jensen (S), Julie Skovsby (S), Line Barfod (EL). Ved 1. behandling 26.5.2011 henvist til udvalg.

Signe Holm-Larsen (f. 1939). cand.pæd. i fransk. Tidligere lærer, fagkonsulent, skoledirektør og fagredaktør for sprog og pædagogik ved Danmarks Nationalleksikon. Chefredaktør på Kroghs Forlag 2001-07; herefter redaktør ved Dafolo. Egen konsulentvirksomhed vedrørende pædagogiske spørgsmål. Forfatter til bl.a. almen- pædagogiske værker samt undervisningsmaterialer i fransk og latin.